

Iquipito quëran pipitona napopiso'

Israiro'sa Iquipitoquë parisitopiso'

1 ¹⁻⁴Iraca Cacopo hui'ninpitare chachin Canaan parti ya'huëpirinahuë', ina quëran Iquipito parti ya'huëcaiso marë' pa'pi. Inapitaso', israiro'sa itopi anta'. Sa'ina', hui'ninapitarë chachin pa'pi. Cacopo hui'ninpitaso', isopita: Nopino, Simion, Nihui, Cota, Isacaro, Saporono, Mincamin, Tano, Nipitari, Caro, Asiri, inapita. ⁵Inapitaso hui'ninpitare chachin, canchisë shonca ya'pi icanpi. A'nara Cacopo hui'nin Cösi itopiso', naporo nani Iquipitoquë ya'huërarin.

⁶Hua'qui ya'huapona pochin Cosiso', iinpitare chachin taquipi. ⁷Napoapohanahuë', na'a hui'ninapita ya'huëtopi ni'ton, hua'qui quëran pa'pi notohuaro' na'api. Ya'ipi Iquipito no'paquë yanquëatona ya'huëpi.

⁸Hua'qui quëran nasha copirno Iquipitoquë hua'anëntërin. Cosiso', nani iraca chiminin ni'ton, naporinso co nitotërinhuë'. Napoaton co israiro'sa nosoroatonhuë', piyapinënpita itapon: ⁹"Ni'co'. Israiro'saso canpoa quëran na'con na'con na'atona', chini chiniquëno'sa nisapi huachi. ¹⁰Iporaso ama aquëtë na'acaiso marëhuë', pa'ahua ma'sona tëranta onpotatëhua ya'copia'ahua'. Co'so' inapotohuatëhuahuë',

aquëtë chachin na'apona'. Inimicoro'sa yaahuëpachinënpoa', ina inahuanta catahuatohuachina', minsëarinënpoa'. Inapoatona patohuachinënpoa', co huachi piyapihuanarëhuahuë', itërin.

¹¹Ninapotatona', chiniquën asacatopi. Sacato hua'ano'sa acorahuatona', inapitari chiniquën camaipi. Huaraoon copirno cosharo tapacaso marë' ninanoro'sa aocoipi. Piton, Namisisi, inapita itopiso'. ¹²Inapotatona aparisitopirinahuë', na'con na'con na'antapi. Napoaton iquipitoro'sari pa'pi të'huatopi.

¹³⁻¹⁴Të'huatatona', israiro'sa chiniquën aparisitopi. Co pahuëraponaraihuë' asacatopi. Natricho nicacaiso marë' no'pa'ato'capi. Iminënaquënta ahüëanaquë-ranchin chiniquën asacatopi. Napotopi.

Israiroa'huaro'sa tëpacaiso marë' copirno camaitërinso'

¹⁵Naporo tahuëri'sa Iprio^a sanapi'sa hua'hua iquitohuachinara, cato sanapi'sari catahuarin. Ina sanapi'saso': Poa, Sihuirra, inapita itopi. Copirnorin inapita përasahuaton, itapon:

¹⁶—Israirono'sa hua'hua iquitohuachina', noya ni'co'. Sanapia'huaya nipachin, noya nanpi'in. Quëmapia'huaso nipirinhuë', itëpaco'! itërin.

¹⁷Napotopirinhuë', inapitaso Yosë na'con na'con të'huatatona', co

^a 1.15 *Ipriosos*: Israiro tapon naporin.

quëmapia'huaro'sa tëpapihuë'. ¹⁸Napo-huachina, copirnorí amataantarahuaton:

—¿Onpoatomata co quëmapia'hua-ro'sa tëparamahuë'? itërin.

¹⁹—Co'ta israirono'saso', co iquiptorono'sa pochinhuë'. Chiníquëno'sa ni'ton, co'huara quiya canshátërasocihuë', inahuara huaipi, itopi.

²⁰⁻²¹Inapoatona israiro'saso', aquë aquëtë na'atona chini chiníquën nisapi. Poa, Sihuirá, inapitanta Yosë natëtona noya nipi ni'ton, inari catahuarin na'a hua'huina ya'huëtópi. ²²Huaraonso nipirinhüë', piyapínënpita itapon: “Israiroa'huaro'sa quëmapia'huaya nasitohuachin, i'quë të'yaitoco chimichin. Sanapia'huaro'saso nipirinhüë', noya nanpi'ina',” itërin.

Moisësë hua'huatërinso'

2 ¹Naporo tahuëri'sa a'nara Nihui huënton quëmapí sa'arin. Sa'ionta ina huënton sanapi chachin. ²Sanapiso cayoantarahuaton, quëmapia'huaya huairin. Hua'huin noyápiachin nicaton, cara yoqui pëinënquë po'orin. ³Napoaponahuë', co huachi onpo po'ocasohuë ni'ton, otënahuan i'më

shishinamatënan quëran ninin. I'quë yanpona marë' noyá to'niquëtërin. Inaquë hua'huin acorahuaton, a'tanapitërin. Inapotahuaton, Niroi' yonsan shi'shinamatëroquë ayanponapirin. ⁴Oshinso nipirinhüë', yo'yoa'huain ni'ca marë' inaquë acorin. Ya'cariya na'piton: “¡Onpo'in ta'ma pa'!” ta'ton, ni'sárin.

⁵Co hua'quiya quëranhuë' huaraon hui'nin nanon nininso', amapon pa'sarin. Piyapínënpita sanapi'sa nipisopitarë chachin yonsan pa'tasoi', otënahuan i'mëso' shi'shinamatëroquë yanpoitarin quënanin. Ina ni'sahuaton a'nara piyapínën macacaso camairin. Napotohuachina, quëshirin. ⁶I'soatohuachina, quëmapia'huaya na'nëárin quënanin. Na'nërinso' natanahuaton, nosororin. Pa'yataton tapon: “¡Isoso', Israiroa'hua'!” tënin.

⁷⁻⁸Naporo' oshin huë'nin. Huë'sahuaton, tapon:

—Nohuantohuatan, Israiro sanapi sho'shoihuan nininso' iso hua'huasha nocomatiinquënso marë' përai, itërin.

—Inta nipachin quëshico, itërin. Itohuachina, a'shin macapon pa'nin. ⁹Quëshihuachina, huaraon hui'nini tapon:

—Iso hua'huasha nocomatoco. Ina marë' pahuëré'inquën, itërin.

Napotohuachina, hua'huin masahuaton, nocomatërin. ¹⁰Nani chinotona'hua nipachina, huaraon hui'ninquë quëpatërin. Inari hua'huin pochin nicaton aninahuanin: Moisësë, itërin. Iquipito nananquë: “I' quëran ocoirahuëso',” tapon naporin.

Moisësë Iquipito quëran ta'arinso'

¹¹Moisësëso copirno pëinënquë hui'napitahuaton, mashotërin huachi. A'na tahuëri a'napita israiro'sa yonquiaton, pa'nin nicapon. Nani na'a pi'ipi

Iquipitoquë ya'huëhuano'sari chiníquën asacatopi ni'ton, parisitápi quënanconin. A'nanaya ni'pirinhuë', a'nara Israiro quëmapi quënanin. Co manta onpoyapirinhuë' Iquipito quëmapi ahuëaton, yatëpararin. ¹²Moisësëri nosoroaton: “Cari i'huërëchi,” ta'ton, ya'ipi yonquitërin. Co inso tëranta quënanpachinahuë', Iquipito quëmapi ahuëaton tëparin. Inapotahuaton inotëquë pa'pitërin. ¹³Tahuëririnquë inaquë chachin paantarahuaton, cato Israiro capini niahuërapi quënancoantarin. Napoaton ahuëtona'pi itapon:

—¡Ama canpita capini niahuëcoso-huë'! itërin.

¹⁴Napotopirinhuë', ahuëtona'piriso itapon:

—¡Co insonta camaiancoso marë' nanan quëtërinquënhuë'! Co coisë pochin nicamaso ya'huërinhuë'. I'huara Iquipito quëmapi tëparanso pochin ¿ca ya'huërë' yatëpaantamaranco ti? itërin.

Ina natanahuaton, Moisësë pa'yanin: “Iquipito quëmapi tëparahuëso' nani ya'ipi nitotopi,” tënin yonquinënuë'. ¹⁵Naporinso chachin huaraonta', Moisësëri Iquipito quëmapi tëparinso' nitotërin. Napoaton yonitona tëpacaiso marë' piyapinënpita camairin. Moisësëso nipirinhuë', Matian parti ta'arin. Inaquë canconahuaton, chinotacaso marë' a'na poso pirayan huënsëconin.

¹⁶Chinotaso', canchisë nano'sa canquipi. I'sha macatona ohuicanënapita o'shitacaiso marë' canquipi. Inapitaso' Nihuiro hui'nipita. (Nihuiroso', Quitoro itopi anta'.) Inaso', Matianquë corto hua'an ya'conin. ¹⁷Napoapona-huë', a'napita ohuica a'paina'piro'santa canquipi. Inapitari nano'sa no'huitona a'parapi. A'parapirinahuë', Moisësëri pa'poyarin. Inari chachin i'sha masahuaton, ohuicanënapita o'shitërin.

¹⁸Ya'huëpiquë canconpachinara, pa'pinari natanin:

—¿Onpoatomata iporaso' tahuëriachin huëntarama'? itërin.

¹⁹⁻²⁰—A'napita ohuica a'paina'piro'sa no'huirapirinacoihuë', a'nara Iquipito quëmapi pa'poyarincoi. Inari chachin i'shanta masahuaton, ohuicaro'sa o'shitërin, itopi.

—¿Inapo huachi? ¡Paatoma sha'huitoco canpoarë coshachin! itërin pa'pinari.

²¹Coshatapona pochin, Nihuirori yacapacaso marë' Moisësë sha'huitërin. Natanahuaton nohuantërin. Co hua'quiya quëranhuë' hui'nin Sihuiraitopiso', acoantërin huachi. ²²Sihuirahua'huanpachina, Moisësëri aninihuanin: Cohuirison itërin. Cohuirisonso': “Nishaco nipirahuë' isëquë yacapatërahuë,” tapon naporin.

Yosëri israiro'sa yanicha'ërinso'

²³Napoyan quëran Iquipito copirno chiminin huachi. A'na ya'huërë' ya'coantaponahuë', inanta israiro'sa co nosororinhuë'. Inachachin asacatapi. Chiníquën parisitatoná', na'në na'nërantapi. Napoatona Yosë nontopi huachi: “Catahuaco Siniro. Chiníquën parisitarai. Nicha'ëcoi,” itopi. Napopiso' Yosëri natanin. ²⁴⁻²⁵Piyapinënpita parisitopiso' ni'sahuaton, na'nëpisonta natanin. Naporo' iráca shimashonënapitarë' anoyatërinso', yonquirin. Apraan, Isaco, Cacopo, inapitarë' anoyatërinso yonquiaton, yacatahuarin huachi.

Israiro'sa ocoicaso marë' Yosëri Moisësë acorinso'

3 ¹Moisësëso', mi'sën ohuicanënpita a'paitarin. Inaso' sha'huitëranquëmaso chachin Matianquë corto hua'an ya'conin. A'na tahuëri

Moisësëso', ohuicaro'sa quëpaton a'cacaso marë' inotëro pëntontërin. Oripa motopiquë huarë' canconin. Ina motopiso', Yosë motopinën itopi anta'. ²Inaquë Siniro anquëninëni ya'notërin. Sarsa nara'huaya huëyararinsó huáncana quënanin. Moisësëri ni'sápirinhuë', nara'huaya huëyarinsó co manta huiquitërinhuë' ni'ton, pa'pi pa'yantërin. ³Ina nicaton tapon: “¿Onpoatoncha napoca? ¡Ya'carirahuato ni'li, onpoatonsona co huiquitërinsohuë' nitochi!” ténin. ⁴⁻⁵Ya'carirarinsó ni'sahuaton, Yosëri përarin:

—¡Moisësë! ¡Moisësë! itërin.

—Ma'ta Siniro isëquë nisarahuë, ténin.

—¡Ama aquëtë ya'caricosohuë! ¡Isëquë ya'notëranquën ni'ton, isëquë chachin sapatën ocoirahuaton chinotoco! itërin Yosëri. ⁶Ina quëran itaantarin:

—Caso Yosëco. Shimashonënpita: Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chinotërinaco, itërin.

Ina natanahuaton, Moisësë pa'yanin. Nipa'copirayatahuaton, co huachi Yosë ni'caso nohuantërinhuë'. ⁷⁻⁹Napoapohuë', Yosëri aquëtë chachin sha'huitaantarin:

—Piyapinëhuëpita israiro'sa itopiso', Iquipitoro'sari chiníquën asacatatona aparisitomiatapi. Sacato hua'ano'sari, ahüëanaquëranchin asacatapi. Napoaton catahua'huaso marë' chiníquën nontërinaco. Ina natanato, inapita nicha'ëca'huaso marë' o'marahuë. Iquipitoro'sari hua'anëntopirinahuë', ocoirahuato panca no'pa' nininquë quëparahuë. Inaquëso', co manta pahuaninhuë'. Iporaso' inaquë: Canano'sa', itiro'sa', amororo'sa', huirisëro'sa', iporo'sa', quiposoro'sa', inapita ya'huërapi. Ina huëntono'saso', co chinotërinacohuë'. ¹⁰Napoaton Iquipitoquë a'paaranquën.

Paaton huaraon nontoonquë piyapinëhuëpita a'pa'in pa'ina', itërin.

¹¹Moisësëso napoapohuë' t'ëluaton:

—¡Hua'ancota' pini copirnonta nontohuato, natëinco! Co'chi paya, co caso nanitërahuë israiro'sa Iquipito quëran ocoica'huaso', itërin.

¹²—Co'ta carinquën catahuaranquën. Ca'tanaranquën ni'ton natëco. Catahuaranquënso nitotamaso marë', no'tëquën sha'huitaranquën. Israiro'sa ocoirahuaton, iso motopiquë chachin chinotaramaco, itërin.

¹³—Israiro'santa co natëponacohuë' nimara: “Yosë chinotërehuaso', shimashonënpopitarinta chinotërinso', ya'notërinco. Ocoica'huanquëmaso marë' ya'notatonco a'parinco,” itarahuë. Napotohuato: “¿Ma'ninta nipachin inaso'?” Itohuachinaco: “¿Ma'ta tëcapo?” itaantarin Moisësëri.

¹⁴⁻¹⁷—Israiro ansiano'sa ayontonahuaton sha'huitëquë': “Naporin Yosë: ‘Caso Yosëco ya'huëmiatërahuë. Siniro itaramaco. Shimashonëmapita Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chinotërinaco. Iquipitoquë chiníquën aparisitërinëmaso nitotërahuë. Nani yonquirahuë nicha'ëa'huamaso marë'. Iquipito quëran ocoirahuatëinquëma', Canaan parti quëpaaranquëma'. Inaquëso', canano'sa', itiro'sa', amororo'sa', huirisëro'sa', iporo'sa', quiposoro'sa', inapita ya'huërapi. Inapitaso', co manta chinotërinacohuë'. Inaso no'pa' noya noya, inaquëso co manta pahuaninhuë', ténin,” itëquë'. Ina ya'notatonco nonta'huanquëmaso marë' a'parinco.

¹⁸Napotohuatan, Israiro hua'ano'saso natëarinquën tënahuë. Inapitarë'quën chachin Iquipito copirno paaparahuaton, napotëquë': “Yosë chinotëraisó, o'marin nicaincoiso marë'. Napoaton a'pacoí pa'li inotëro parti nacapi'li. Cara tahuëri

aquërin'pa' pa'sahuatoi, ina chinota'-huaiso marë' ma'sha tëpaarai, itoco'.

¹⁹Napotopiramahuë', co inaso nohuan-tarinhuë'. Napoaponahuë', onpopionta cari anatëtarahuë'. ²⁰Chiniquën nanantato, ma'sha pa'pi huëhuëpiro nininsopita a'noarahuë'. Iquipitoro'sa ata'huantochináchin ana'intarahuë. Naporo huarë' a'parinquëma huachi. ²¹Naporahuaton, ca nohuanton, pa'yanënaquë nani ma'sha topinan quëtaponëinquëma'. Co topinan chachin pipiapomahuë'. ²²Ya'ipi israirono'sa', Iquipito sanapi'sa paaparahuatona', ma'sha pa'ton nipisopita natantapona': Oro quëran, prata quëran, inapita quëran nipiso' ma'patapona'. A'mocaisonta', ma'patapona'. Inaquë hua'huina a'motapi huachi. Ya'ipi natantopiso' quëtapona'. Co manta apiraponahuë'. Inapotatona iquipitoro'sa nanquianapona', itërin.

4 ¹Yosëri napotopirinhüë', Moisé-sëso taantarín:

—Israiro hua'ano'sa ya'notërancoso sha'huitohuato, co natëtaponahuë': "Co ipora ya'notopirinquënhüë', napoaran," ta'tona', co natëponacohüë', itërin.

²Napotohuachina, Yosëri natanin:

—¿Ma'ta së'quëaran? itërin.

—Pitananëhuë' ta'a, itërin Moiséseri.

³—No'paquë të'yatëquë', itërin Yosëri.

Të'yatohuachina, Yosë nohuanton ya'huan taranin. Ina të'huataton Moisé-sëso pashi tënin. ⁴Ta'arapirinhüë', Yosëri itapon:

—Huinamën quëran maantaquë', itërin.

Moiséseri huinamën quëran mapachina, pitana chachin taraantarín. Naporo' Yosëri itapon:

⁵Israiro hua'ano'sa ni'tonëinquë inapotëquë'. Huaranën ya'huan taraninso ni'pachina', ya'notëranquënsó natëtapí huachi. "Shimashonënpaopita

Apraan, Isaco, Cacopo, inapitari Yosë chinotërin. Inari Moisé-së ya'notërin," tosapi. ⁶⁻⁸Inapopiranhüë' co natëhuachinënhüë', a'na ya'huë'rë' a'notaantaquë': "Imiranën a'moransoanaquë po'moquë'," itërin.

Po'mohuachina: "Ocoiquë'," itaantarín. Ocoihuachina, chana caniori imirinquë manin ni'nin.

Naquëranchin Yosëri sha'huitaantarín: "Inaquë chachin po'moantaquë'," itaantarín. Po'moantaton, ocoihuachina, noyataantarín. Naporo' Yosëri itërin:

—Ya'nán a'notëranso nicaponaraihuë' co natëhuachinënhüë', naquëranchin a'notaantahuatan, natëarinën huachi, itërin.

⁹Ina quëran taantarín:

—Inapita a'notopiranhüë' co natëhuachinënhüë', Niroiquë pa'sahuaton i'sha maquë'. No'paquë opohuatan, naporo chachin huënai' taranin, itërin.

¹⁰Ya'ipi inapita Yosëri sha'huitopirinhüë', Moisé-sëso':

—¿Ma'cha Siniroo napotaranquën paya! Co caso noya nona'picohuë'. Icotëmiachinco. Napoaton co insonta yanatërincohuë'. Hua'huatapo quëran huarë' inaporahuë', taantarín.

¹¹—Co'ta inaso nani nitotërahuë. Ca nohuanto a'naquën noya nonpi. Ca nohuanton chachin a'naquënsó', co nonpihuë'. Ca nohuanton a'naquën noya quënantopi. Ca nohuanton chachin a'naquënsó', somarayapi. ¹²Napoaton, Iquipitoquë noya paquë'. Noya nona-casoso', carinquën catahuanquën. Ma'sona ta'casonta', anitotaranquën, itërin.

¹³Napotopirinhüë', Moisé-sëso taantarín:

—¿Ma'cha Siniroo napotaranquën paya! A'na piyapi a'paquë ta'a, itërin.

¹⁴Naporinso marë' Yosëri no'huiton itapon:

—¡Co'ta inatohua iya masho Aaron itopiso ya'huëarin! Inanta Nihui huënton quëmapi. Inaso míso nonin. Nani ayonquirahuë ni'ton, huë'sarin nacapiaponquën. Quënanpachinquën capa cancantarin. ¹⁵⁻¹⁶Ya'ipi camairanquënso', ina sha'huitëquë'. Inari quëma ya'huërenamën israiro'sa nontarin. Quëma ca ya'huërenamëhuë nonsaranso pochin, inanta quëma ya'huërenamën nonsarin. Carinquëma catahuaponquëma nonacamaso'. Ma'sona nicacasonta anitotaranquëma'. ¹⁷Huaranënta quëpaquë'. Sha'huitëranquënsopita nicaton, ina quëran huëhuëpiro nininsopita a'noaran, itërin.

Moisësë Iquipitoquë paantarinsó'

¹⁸Ina quëran Moisësë mi'sën pëinëncuë panantarin. Cancontarahuaton itapon: —Iquipitoquë yapaato nontaranquën. Onpoácaita' quëmopinëhuëpita, ta'to yapa'sarahuë, itërin.

—Noyapa'. Yosë catahuainquën noya paquë', itërin mi'sëni.

¹⁹Nani mi'sën nontaponahuë', co pa'shátërasohuë', Yosëri ya'notaton: “Paquë huachi Iquipitoquë. Iráca yatëparinquënsopita nani chiminpi,” itërin.

²⁰Napotohuachina, moranëncuë sa'in, hui'ninpita, inapita a'mitëahuaton Iquipitoquë paantarin. Sha'huitërinso chachin Yosë huaranëonta', quëparin. ²¹Co'huara Iquipitoquë canshátërasohuë', Yosëri nani sha'huitërin:

—Iquipitoquë canpatan, copirno ni'tonëncuë huaranën quëran nani ma'sha pa'pi huëhuëpiro nininsopita niquë'. Inanta chiniquën nanantërahuëso', nitotacaso marë' inapoquë'. Ca nohuanto co

natëponquënhuë'. Co natëtëncuënhuë' co israiro'sa yaa'paponhuë'. ²²Naporo' quëmari napotëquë': Naporin Yosë: “Caso Yosëco. Israiro'sa nosororahuë. Inapitaso' paninan hui'nahuë pochin ni'nahuë. ²³Napoaton inapita a'pacaso marë' camayaranquën. A'paran naporini, pa'sahuatona chinochitonacohuë'. Co a'paranhuë ni'quëhuarë', quëma hui'nán paninantëranso tëparahuë, tënin Yosë,” itëquë', itërin.

²⁴Paasoí huancopi i'huatohuachinara, huë'ëcaiso marë' tapatopi. Inaquë Yosëri huëcapairahuaton, Moisësë yatëparin. ²⁵⁻²⁶Naporo chachin Sihuirari, cosoroa'hua na'pi quëran nipiso' masahuaton, hua'huin marca acotërin. Ina sha'huëchin masahuaton, so'in taparonënb caritërin. Inapotahuaton itapon: “Tëhuëncachin quëmaso', hua'huahuë huënnainën quëran pa'poyarinquën huachi,” itërin.

Sihuirari naporinso ni'sahuaton, co huachi Yosëri Moisësë yatëparinhuë'.

Moisësë, Aaronë chachin israiro'sa nontopiso'

²⁷Naporo chachin Yosëri Aaron itapon: —Inotëro parti pa'sahuaton Moisësë nacapiconquë', itërin.

Yosë natëton Aaron pa'nin. Yosë motopinën itopiquë pa'nin. Inaquë Moisësë quënanahuaton, së'quërin. Noya ninontopi. ²⁸Naporo' Moisësëri, Yosëri chiniquën nanan quëtërinso' sha'huitërin. Ma'pitasona nicacaso ya'huërinso'. Ma'pitasona sha'huitacaso ya'huërinso', inapita iin sha'huitërin.

²⁹Ina quëran cato chachin pa'sahuatona', Israiro ansiano'sa ayontonpi.

³⁰Niyontonpachinara, Aaróni hua'ano'sa sha'huitërin:

^b 4.25-26 *Taparonën*: Iprío nananquëso ninshitohuachinara, nantën topi. Napoaponahuë', taparonëna yonquiatona napopi.

—Yosë Iquipito quëran ocoinpoaso marë' nani Moisésë acorin, itërin. Naporahuaton Yosëri camairinso chachin, ansiano'sari natëcaiso marë' Moisésënta sacai nininsopita ninin.

³¹Ansiano'saso', ya'ipi natëpi. Parisitapirinahuë Yosëri yacatahuarinso natanahuatona', no'paquë huarë' monshorahuatona', Yosë chinotopi huachi.

Huaraon nontapona pa'piso'

5 ¹Ina quëran Moisésëso Aaronë chachin, Iquipito copirno nontapona pa'pi. Quënanconahuatona itapona':

—Israiro'sacoi Siniro chinotëraisol', nanan a'patatënquën naporin: “Israiro'saso', piyapinëhuëpita. A'paquë inotëro parti pa'ina', inaquë chinotatonaco capa cancanchina,” tënin, itopi.

²Napotopirinahuë':

—¿Ma Sinirocha inaso nicaya? ¿Ina canta natëi topiramahuë ti? ¿Co caso canpita Siniro chinotëramaso nohuitërahue'! ¿Naporahuaton co onporonta a'pa'huanquëmaso ya'huërinhuë'! itërin copirnorin.

³—Ina mini Yosë chinotëraisol'. Catahuaincoiso marë' nani o'marin. Inotëro parti paca'huaiso ya'huërin cara tahuëri iratërai'pa'. Inaquë ma'sha tëparahuatoi, ina chinotarai. Co'so' inapohuatoi huë', canio quëranhuë nipon, quira quëranhuë nipon taquihuatoi, itaantapi.

⁴⁻⁵Napotaantapirinahuë':

—Iporaso' notohuaro' israiro'sa no'panëhuëquë ya'huëpi. ¿Co canpitari sacatopiso', acopitamaso ya'huërinhuë'! itaantarin copirnorin.

⁶⁻⁷Napotahuaton, naporu tahuëri chachin Iquipito sacato hua'ano'sa', Israiro sacato hua'ano'sa', inapita amatërin. Huë'pachinara camairin:

“Ama huachi israiro'sa shinpitë quëtocoso huë'. Inahuara chachin paatona maina'. ⁸⁻⁹Napoaponahuë', onposona natricho nisapiso', nápo chachin acocaiso ya'huërin. Israiro'saso chirotëro'sa ni'ton, Moisésë, Aaron, inapita quëran: ‘Yosë chinotapoi inotëro parti pa'i,’ ta'caiso nanan a'patërinaco. Napoaton canpitari chini chiniquën asacatoco'. Ama nonpintopiso' natëcaiso marëhuë', inapotoco',” itërin.

¹⁰⁻¹¹Napotohuachina Iquipito sacato hua'ano'sa', Israiro sacato hua'ano'sa inapitari israiro'sa itapona': “Iquipito copirno naporin: ‘Ama huachi shinpitë quëtocoso huë', inahuara chachin maina'. Napoaponahuë', onposona natricho nisapiso', nápo chachin acocaiso ya'huërin,’ tënin,” itopi.

Israiro sacato hua'ano'sa copirno nontapona pa'piso'

¹²Napoaton israiro'saso', shinpitë i'hua yaquipiso nicosotopi. Ina nicosotacaiso marë' ya'ipi Iquipito ro'të pa'topi. Ina huachi, shinpitë ya'huë-rënamën chipirorë' to'capi. ¹³Iquipito sacato hua'ano'sari, itapona': “¿Manoco! I'hua shinpitë quëtáponëma natricho acoramaso nápo chachin, iporanta acoamaso ya'huërin,” itopi.

¹⁴Israiro'saso nipirinhuë', co nani-topihuë nanicaiso'. Napoaton Iquipito sacato hua'ano'sari, Israiro sacato hua'ano'sa ahuëpi: “Nani cato tahuëri nisarín co natricho naniramasohuë',” itopi.

¹⁵Napotohuachinara, Israiro sacato hua'ano'saso copirno nontapona pa'pi: “Piyapinëpitacoi nipiraihuë' ¿Onpoatonta ina pochin aparisitaramacoi? ¹⁶Piyapinëpita, natricho nica'huaiso camairinacoi. Napoaponahuë', co huachi shinpitë quëtërinacoi huë'. Napoaton

co naniraiso marëhuë', ahuërinacoi. Inahua tëhuëpi ni'ton, co naniraiquë-yahuë' ahuërinacoi," itopi.

¹⁷Copirnoriso nipirinuë', itapon:

—¡Canpitaso chirotenquëma'!

Napoaton nohuantërama paatoma Yosënëma chinotamaso!. Co yasa-catatamarahuë naporama tënahuë.

¹⁸Napoaton paantatoma sacatantaco!. Iporaso' co huachi shinpitë quëtari-nënquëmahuë'. Napoaponahuë', i'hua shinpitë quëtáponëma natricho acoramaso nápo chachin, iporanta acoamaso ya'huërin, itërin.

¹⁹Israiro sacato hua'ano'saso ina natanahuatona!, co napion cancantopi. ²⁰Nani copirno nontahuatona!, Moisésë, Aaron inapita aipiran ninatasoi quënanpi. ²¹Inaquë quënanatona!:

—Canpitaso copirno nontatoma!, panca tëhuërama!. Ipora inaso!, catahuarinsopitarë chachin na'con na'con no'huirinaoi. Naporama a'piquë tēpaponacoi a'na nimara. Ina marë' canpitanta Yosë ana'inchinquëma!, itopi.

Moisésë Yosë nontërinso'

²²Napotohuachinara, Moisésë Yosë nontërin:

—Sinioro. ¿Onpoatonta piyapinënpita na'con na'con aparisitara? Co ipora piyapinënpita na'con na'con aparisitacaso marë' a'parancohuë'. ²³Isëquë canquirahuato, nanan quëtërancoso copirno sha'huitërahuë. Ina natanaponahuë', aquë aquëtë chachin piyapinënpita aparisitarin. Quëmarinta ina nicapohanuë', co yanicha'ëranhuë', itërin.

6 ¹Moisésëri napotohuachina, Yosëso tapon:

—Tëhuëenchachin Iquipito copirno ana'intomiatërahuëso', ni'saran. Naporo co ahuantatonhuë': "¡Manóton pipico huachi!" itaponquëma!, itërin.

Yosëri naquëranchin Moisésë camaiantarinsó'

²Naquëranchin Siniorori Moisésë nontaantarin:

—Caso Yosëco. ³Shimashonënpita iráca co nininëhuë chachin nohuitopi-huë': "Sinioro," co itërinacohuë': "Yosë ya'ipi nanitaparinsó'," itërinaco topinan. ⁴Canaan no'pa' quëta'huaso marë' nani inapitaro'co anoyatërahuë. Inaquë ya'huëpirinahuë', nisharo'sa pochin topinan yacapatopi. ⁵Iporaso nipirinuë', iquipitoro'sari israiro'sa chiniquë aparisitapi. Ahuëatona tēsharapi natanahuë. Ina ni'sahuato, shimashonënpitaro'co anoyatërahuëso' yonquirahuë.

⁶⁻⁸Napoaton piyapinëhuëpita iso pochin sha'huitëquë': "Caso Sinioroco. Carinquëma Iquipito quëran ocoiaranquëma!. Iporaso' chiniquë asacatopirënëncuëmahuë', carinquëma chiniquë nanantato nicha'ësarancuëma!. Chiniquë aparitërinëncuëma ni'ton, carinta no'tëquë i'huëretarahuë. Ocoirahuatëncuëma!, piyapinëhuëpita pochin ni'sarancuëma!. Canpitanta!, casáchin chinotaramaco. Iporaso' iquipitoro'sa chiniquë asacatatëncuëma aparisitapirënëncuëmahuë', ocoiarancuëma!. Ocoihuatëncuëma!, Sinioroco ninahuëso' nitotarama huachi. Iráca nani Apraan sha'huitërahuë no'pa' quëta'huaso!. Isaco, Cacopo, inapitanta inachachin sha'huitërahuë. Inaquë quëparahuatëncuëma ina no'pa chachin ahua'anëntarancuëma!. Caso Sinioroco, ténin," itëquë', itërin.

⁹Ya'ipi Yosëri sha'huitërinso' Moisésëri israiro'sa sha'huitërin. Inahuaso nipirinuë', co napion ancantápatona!, co yanatëpihuë'. ¹⁰Naporo' Yosëri, Moisésë itaantapon:

¹¹—Paantarahuaton, Iquipito copirno sha'huitaantaquë israiro'sa a'pa'in, itërin.

¹²—Icotëmiachinco ni'ton, co israiro'sa tēranta natërinacohuë'. Aquëtë huarë' copirnosol, co natëponcohuë', itërin Moisésëri. ¹³Naporo Yosëri, Moisésë, Aaron, inapita camairin: "Israiro'sa sha'huitoco': 'Nani Yosë nanan quëtërincoi Iquipito quëran ocoica'huainquëmaso',' itoco'. Iquipito copirnonta', ina chachin sha'huitoco'," itërin.

**Moisésë, Aaron, inapita Yosëri
Iquipitoquë nontaantarinsol**

²⁸⁻²⁹Iquipitoquë chachin Yosëri Moisésë nontaton itaantapon:

—Caso Yosëco ni'to, camayaranquën: Paaton ya'ipi sha'huitaranquënso', Iquipito copirno sha'huitonquë', itërin.

³⁰Moisésëso napoaponahuë':

—Caso Sinioro icotëmiachinco ni'to, copirno co natëponcohuë', itërin.

7 ¹Napotopirinhüë', Yosëri itaantapon:

—Ni'quë'. Copirno ni'tonëncuë ca ya'huërenamëhuë ma'sha nicacaso marë' nani acoranquën. Iya masho Aaronso nipi-rinhüë', quëma ya'huërenamën nonsarin.

²Ya'ipi camaitërahuëso', quëmari Aaron sha'huitaran. Ya'huëre' inanta', inachachin

Iquipito copirno sha'huitarin. No'panën quëran israiro'sa a'pacaso marë' sha'huitarin. ³⁻⁵Inaso nipirinhüë', co natëponquë-mahuë'. Ca nohuanto co natëponquë-mahuë'. Co natëpirinquëmahuë', iquipitoro'sa cari ana'intarahuë. Ina marë' chiniquën nanantato pa'pi huëhuëpiro nininsopita ma'sha a'noarahuë. Naporo huarë' a'pa-ponquëma'. Piyapinëhuëpita na'con aparisitopi ni'ton, ina pochin i'huëretarahuë. Naporo huarë' iquipitoro'sa nohuitarinaco: "Tëhuëncachin mini israiro'saso', Sinioro chinotopi," taponal. Ina pochin israiro'sa', Iquipito quëran ocoiarahuë. Sontaro'sa pochin pipiapi, itërin.

⁶Moisésë, Aaron, inapitasol Yosëri sha'huitërinso chachin ya'ipi nipi huachi.

⁷Moisésë posa shonca pi'ipitapasol, Aaronta posa shonca cara pi'ipitarin. Naporo' Iquipito copirno nontopi.

**Moisésë, Aaron, inapita copirno
nontapona paantapisol**

⁸⁻⁹Yosëri Moisésë, Aaron inapita itaantapon:

—Iquipito copirno nontapoma pa'patama': "Ma'sha nipachin sacai

nininso a'noco ni'li," itarinquëma'. Napotohuachinquëma', quëmari Moisésë, Aaron sha'huitëquë huaranën no'paquë tël'yachin. Copirno ni'tonënquë tël'yatohuachin ya'huan taranin huachi, itërin.

¹⁰Cato chachin pa'sahuatona', copirno ni'conpi. Nontohuachinara inari itapon: "Chiniquën nanantëramaso nipachin, a'notoco ni'li," itërin. Napotohuachina Yosëri camairinso chachin nipi. Copirno, ina catahuapisopita hua'ano'sa', inapita ni'tonënquë Aaronso', huaranën tël'yatërin. Anotaso chachin ya'huan taranin huachi.

¹¹Copirnos nipirinhüë', nitotono'sa', pënotono'sa', inapita amatërin. Inapitanta pënotatona', inachachin nicacaiso marë' amatërin. ¹²Inapitanta huaranëna tël'yatohuachinara, a'naroáchin ya'huan taranpi anta'. Napoaponahuë', Aaron ya'huanëni a'napita pël'yarin. ¹³Yosë naporinso chachin, Iquipito copirnos ina nicaponahuë', co natan-tochinachinhüë' cancantërin. Napoaton Moisésë, Aaron inapita co natërinhuë'.

Shoncaro ana'intërinso'

**Ya'nan ana'intacaso marë'
Niroi' huënai' atarantërinso'**

¹⁴Ina quëran Yosëri, Moisésë nontaton itaantapon: "Iquipito copirno co pi'pisha tëranta nohuantërinhuë', piyapinëhuëpita a'pacaso'. ¹⁵Napoaton tashiraya tashiramiachin copirno Niroi' yonsanquë ninaquë'. Inaquë pa'pachin, ni'saran. Huaranën ya'huan taraninsonta quëpaquë'. ¹⁶⁻¹⁷Inaquë quënanahuaton sha'huitaran: 'Siniro chinotëraiso', a'parinco napota'huanquënso': "Piyapinëhuëpita chinotinacos marë' inotëro parti a'paquë pa'ina'. I'hua chachionta nani sha'huitëranquën. Co yanatëtëranhuë' ni'ton, a'na quëran ya'huërë' tëniantaranquën. Caso Siniroco ni'ton, natëancoso ya'huërin,"

tënin. Ina marë' huaranëhuë quëran Niroi' ahuëirarahüë. Inapotohuato, ya'ipi i' chachin huënai' taranin huachi. ¹⁸Samiro'sa taquiapona'. Naporahuaton anaiarin ni'ton, iquipitoro'sa amirotapona o'ocaiso', itëquë'.

¹⁹Nani copirno sha'huitohuaton, Aaron camaiquë huaranën quëran iiro'sa ihuëchin. I'shanaro'sa', sonoro'sa', i'sha tapapisopita, inaquëpitanta ihuëchin. Ihuëtohuachin, ya'ipi ina i'sha huënai' taranarin huachi. Orinano'saquënta i'sha tapapiso', huënai' taranapon. Na'pi quëran, nontë quëran ina quëranpita nica-tona i'sha tapapiso', napoapon," itërin.

²⁰Moisésë, Aaron, inapita Yosëri camairinso chachin ya'ipi nipi. Copirno, ina catahuapisopita hua'ano'sa', inapita ni'tonënquë Aaronso', huaranën ihuëto ihuëtotarín quëran, Niroi' ahuëirin. Naporo chachin ya'ipi i' huënai' taranin huachi. ²¹Samiro'sa, taquiipi. Naporahuaton anairin ni'ton, iquipitoro'sa amirotatona', co nanitopihuë' o'ocaiso'. Ya'ipi Iquipito parti isharo'sa huënaisháchin ninin.

²²⁻²³Napoaponahuë', Iquipito pënotono'santa pënotatona', ina chachin niantapi. Napoaton copirnos, Yosë naporinso chachin, co yanatëtërinhuë'. Co natëtatonhuë', ya'huërinquë paantarín. ²⁴Iquipitoro'saso', co tëquëin o'ocaiso' nanitatonaraihuë', o'ocaiso marë' yonsanquë posoro'sa ihuapi.

Catoro ana'intacaso marë' huarira ana'atërinso'

²⁵Yosë nohuanton iiro'sa huënai' taranin quëran huarë' canchisë tahuëritarin.

8 ¹Naporo' Yosëri Moisésë itaantapon:

—Paaton copirno nontaantaquë': "Piyapinëhuëpita chinotinacos marë'

inotéro parti a'paquë pa'ina'. ²Co'so' a'pahuatanhuë', ya'ipi ya'huërama parti huarira huëcapairinquëma'. ³⁻⁴Niroiquë na'amiatapona'. Pipirahuatona', quëma pëinënquë ya'conapi. Catahuarinquënsopita hua'ano'sa pëinënaquënta ya'conapi. Ya'ipi piyapinënpita pëinënaquë ya'conapi. Niitatënquëma apiponquëma'. Patoanaro'saquë, huë'ëramaquë, pan ninamaquë inaquëpita ya'conapi, tënin," itëquë', itërin.

⁵Napotërinso chachin Moisésëso' paaton copirno nontoonin. Nontopirinhuë', co yanatëtërinhuë'. Napoaton Yosëri camairin: "Aaron sha'huitëquë huaranën iiro'saquë ihuë'in. I'shanaro'sa', sonoro'saquë, inaquëpita huarira pipicaso marë' ihuë'in. Ina quëranpita pipitona ya'ipi Iquipito parti yanquë-rapi," itërin.

⁶Moisésëri sha'huitohuachina, Aaronso ya'ipi iiro'sa ya'huërinquë huaranën ihuërin. Ina iiro'sa quëran huarira pipirahuatona', ya'ipi Iquipito ro'të yanquëëtërin. ⁷Napoaponahuë', Iquipito pënotono'santa pënotatona', i' quëran huarira ocoipi anta'. Inapitanta ya'ipi ina ro'të yanquëëtopi. ⁸Copirnosonipirinhuë', Moisésë, Aaron, inapita amatahuaton itapon:

—Sinioro nontoco huariraro'sa inquichincoi, co huachi ahuantëraihuë'. Inquitohuachincoi naporo huarë' ina chinotacaso marë' israiro'sa a'parahuë', itërin.

⁹Napotohuachina:

—Noyapa'. Sha'huitoco nipachin onporota nohuantëran canpita marë' Yosë nonta'huaso'. Ina nontohuato, huariraro'sa quëran ana'intërinquënso', copi tapon. Catahuarinquënsopita hua'ano'sa', piyapinënpita, inapitanta copi ta'papon. I'quërächin ya'huapona', itërin Moisésëri.

¹⁰⁻¹¹—Tashiraya chachin copichin tënahuë ta'a! tënin copirno.

—Naporanso chachin mini nisarin, tashiraya copi ta'parinquëma'. I'quërächin ya'huëhuachina', co huachi apiponquë-mahuë'. Inapohuachin: "Tëhuëenchachin israiro'sari chinotopiso', chini chiniquënanantërin tosan," itërin Moisésëri.

¹²Moisésë, Aaron, inapita copirno pëinën quëran pipipi huachi. Ina quëran huariraro'sa a'parinso noquitacaiso marë' Moisésë Yosë nontërin. ¹³Nontërinso chachin Yosëri a'panirin. Ya'ipi huariraro'sa pëiro'saquë, aipiran, imino'saquë, inaquëpita ya'huërinso', taquipi huachi. ¹⁴Të'yatacaiso marë' yontonpirinahuë', co ya'ipi inquiyátërasoihuë', chanatërin. Napoaton ya'ipi Iquipito ro'tëquë pa'pi anahuanin. ¹⁵Napoaponahuë', Yosë naporinso chachin nani huarira inquitohuachina copirnoson', Moisésë, Aaron, inapita co natërinhuë'. Co natantochinächinhuë' cancantaton co israiro'sa yaa'parinhuë'.

Cararo ana'intacaso marë' ico ana'atërinso'

¹⁶Naquëranchin Yosëri, Moisésë itapon: "Aaron sha'huitëquë': Huaranën quëran, no'paquë amocan ya'huërinso ahuë'in. Inapohuachin, ya'ipi Iquipito ro'tëquë ico na'apon huachi," itërin.

¹⁷Yosëri camairinso chachin, Moisésë, Aaron, inapita nipi. Aaroni no'paquë amocan ya'huërinso', ahuërin. Inapohuachina, ya'ipi Iquipitoquë amocan ya'huërinso', ico taranin. Na'asahuatona', piyapi'sa', ma'sharo'sa', inapita shi'shirapi huachi. ¹⁸Iquipito pënotono'santa', pënotatona ico yaana'atopirinahuë', co nanitopihuë'. Icori, piyapi'sa', ma'sharo'sa', inapita aparisitapi. ¹⁹Napoaton pënotono'saso' copirno nontapona pa'pi: "¡Yosë nohuanton po'sarëhua!" itopi.

Napotopirinahuë', Yosë naporinso chachin, Iquipito copirnoson' co natë-tërinhuë'.

**Catapiniro ana'intacaso
marë' tonca ana'atërinso'**

²⁰Naquëranchin Yosëri, Moisësë itapon:

—Tashiraya anoachin capayatahuaton, i'quë pa'maquë'. Inaquë copirno pa'mahuachin, nacapiquë'. Nacapirahuaton sha'huitaantaquë': “Naporin Yosë: ‘Piyapinëhuëpita chinotinacoso marë' a'paquë pa'ina'. ²¹Co yaa'pahuatanhuë', pa'pi notohuaro' tonca a'pataranquën. Ya'ipi catahuarinquënsopita hua'ano'sa', piyapinëpita, inapitarë'quën chachin shi'shiinquëmaso marë' a'pataranquëma'. Pëianaquë huarë' tonca na'apon. No'paquënta', tomon tomoncharápon. ²²⁻²³Cosin partiso nipirinuë', co tonca a'parahuë'. Inaquëso piyapinëhuëpita ya'huëpi ni'ton, co a'parahuë'. Canpitaráchin aparisitaponquëma'. Israiro'saso', co aparisitapihuë', ténin. Tashiraya chachin napoarin. Inapohuachin: ‘Tëhuëenchachin Sinioroso', chiníquën nanantaton ana'intarincoi,' tapon,” itërin.

²⁴Sha'huitërinso chachin, Yosë ninin. Pa'pi notohuaro' tonca ana'atahuaton, a'parin. Copirno, ina catahuapisopita hua'ano'sa', piyapinëpita, inapita pëinënaquë ya'conpi. Ya'conatona', aparisitapi. Ya'ipi Iquipito parti yanquëatona tapipi huachi.

²⁵Ina ni'sahuaton copirnosos', Moisësë, Aaron, inapita amataantarin. Huë'pachinara itapon:

—Paco nipachin Yosënëma chinotoco'. Ama napoaponahuë', áquë pacosohuë', itërin.

²⁶—Co naporinuë'. Co'so' áquë pa'patoihuë', iquipitoro'sa Yosë chinotato ma'sha tēparaiso' ni'sapi. Ina ma'sharo'saso canpitari mosharama ni'ton, na'piquëtahuatonaco'i tēpaponaco'i.

²⁷Napoaton, inotëro parti paca'huaiso ya'huërin. Cara tahuëri iratërai'pa' ma'sha tēparahuato'i, Yosë chinotarai. Ina pochin camairincoi ni'toi napoarai, itërin.

²⁸—Inta nipachin. Inotëro parti paco', inaquë Yosënëma chinotoco'. Napoaponahuë', ama co'chachin áquë pacosohuë'. Nisahuaton ca marë' Yosë nontoco', ténin.

²⁹Copirno napohuachina, Moisësëso tapon:

—Apira pipihuato Yosë nontarahuë. Tashiraya chachin toncaro'sa patarinquën. Catahuarinquënsopita, piyapinëpita, inapitanta patacaiso marë' ina nontarahuë. Ama napoaponahuë', nonpintocoisohuë huachi. Onpopionta a'paco'i pa'i Yosë chinochi, itërin.

³⁰⁻³¹Moisësëso copirno pëinën quëran pipirahuaton, Yosë nontërin. Toncaro'sa a'pacaso marë' nontërin. Naporo chachin toncaro'sa copirno patërin. Ina catahuapisopita, piyapinëpita, inapitanta patohuachina capa ninin huachi. ³²Napoaponahuë', co naporo tēranta natëtërinhuë'. Co natantochináchinhuë' cancantaton, co israiro'sa a'parinhuë'.

**A'natërápоро ana'intacaso
marë' pë'tahua canio
ya'coninso'**

9 ¹Napohuachina Yosëri Moisësë itaantapon:

—Paaton copirno nontaantaquë': “Naporin Yosë: ‘Piyapinëhuëpita chinotinacoso marë' a'paquë pa'ina'. ²⁻³Co'so' a'pahuatanhuë', ya'ipi ya'huërama parti, pë'tahua canio ya'conapon: Cahuarioro'sa', moraro'sa', camiyoro'sa', ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', inapita caniotarama'. Inapoatona chiminapona'. ⁴Israiro'sa pë'tahuapisopitaso nipirinuë', co ma'sha tēranta onpotarahuë'. Napoaton co a'naya tēranta inaquëso', chiminaponhuë'.

⁵¡Tashiraya chachin canpitaso! pë'tahuanëma caniopon!' ténin," itëquë!, itërin.

⁶Tahuëririnquë Yosë nohuanton, iquipitoro'sa pë'tahuanëna pa'pi chiniquën caniorahuatona!, chiminapi huachi. Israiro'sa pë'tahuapisopitaso nipirihuë!, co a'naya tëranta chiminihuë!. ⁷Copirnosos!, nitotacaso marë! piyapinënpita a'parin. Israiro'sa pë'tahuatopisopita nicacaiso marë! a'parin. Paatona ni'conpirinahuë!, tëhuënchachin co a'naya tëranta chiminihuë!. Copirnosos!, ina nitotaponahuë tëranta!, co natantochináchinhuë! cancantërin. Ina pochin cancantaton co israiro'sa Yosë chinotacaiso marë! yaa'parinhuë!.

**Saotaro ana'intacaso marë!
sëncopi canio a'parinos!**

⁸Naquëranchin Yosëri, Moisésë, Aaron, inapita itaantarin: "Paatoma a'na ornoquë pi'piyan huariano maco!. Ina masahuatoma!, copirno ni'conco!. Ina ni'tonëinquë nipatama!, quëmari Moisésë huariano inápaquë ta'saquë!. ⁹Ta'saranso! tomontohuachin, ya'ipi Iquipito parti yanquëarin. Piyapiro'sa!, pë'tahuaro'sa!, inapita aipi anotarín. Anotohuachina, notohuaro! sëncopirapi huachi," itërin.

¹⁰⁻¹¹Yosëri napotërinso chachin, huariano masahuatona copirno nicapona pa'pi. Cantonpachinara, Moisésëso huariano inápaquë ta'sarin. Ina ta'sarin quëran ya'ipi iquipitoro'sa!, notohuaro! sëncopipi. Pë'tahuanënpitanta naporin. Pënotono'santa pënotatona inachachin nicacaiso marë! copirnorí amataantarín. Amatopirínhuë!, inahuanta notohuaro! sëncopiatona!, co ya'nopihuë!. ¹²Napoaponahuë!, Yosë nohuanton co copirno nanitërinhuë Moisésë, Aaron, inapita natëcaso!. Moisésë napotërinso chachin ninin.

**Canchisëro ana'intacaso
marë! ocai anotërinso!**

¹³Naquëranchin Yosëri, Moisésë itapon: —Tashiraya anoachin capayatahuaton, copirno ni'contaton nontaantaquë!: "Naporin Yosë israiro'sari chinotërinso!: 'Piyapinëhuëpita chinotinacoso marë! a'paquë pa'ina'. ¹⁴Co a'pahuatantuë!, iporaso! chini chiniquën ana'intaranquën. Catahuarinquën-sopita hua'ano'sa!, piyapinënpita, inapitanta inapotarahuë. Co insonta isoro'paquë ca pochin ya'huërinhuë!. Ina ipora anitotaranquën. ¹⁵Nohuantërahuë naporini, chini chiniquën canio po'motatëinquëma nani ya'ipinquëma tiqui'itëinquëmahuë!. ¹⁶Napoaponahuë!, quëmaso ca nohuanto nãpiaran. Nani acoranquën chiniquën nanantërahuëso!, a'nota'huanquënso marë!. Ana'intëranquënso! nitotohuachina!, ya'ipi parti nahuinarahuë huachi.

¹⁷Napotopiranquënhuë!, co piyapinëhuëpita yaa'paranhuë!. Co a'pahuatantuë!, ¹⁸tashiraya ipora pochin, panca ocai a'pataranquën. Iráca quëran huarë! co ina pochin iquipitoro'sa ni'chinpihuë!. ¹⁹Sha'huitëquë ya'ipi pë'tahuanëna!, pëianaquë po'moina!. Ya'ipi ma'shanënantã aipiran ya'huërinso!, acoanaráchin po'moina!. Co'so! inapotohuachinahuë!, ocairi tiquiarin. Piyapiro'sa!, ma'sharo'sa!, inapita topinan pa'sahuachina tiquiarin huachi,' ténin," itëquë!, itërin.

²⁰Yosë camaitërinso Moisésë sha'huihuachina, a'naquën natëtopi. Copirno catahuapisopita hua'ano'saso!, Yosë të'huatopi. Napoaton piyapinënapita pënënpí ama aipiran pacacaiso marëhuë!. Pë'tahuanënapitanta acohuana po'mopi. ²¹A'naquënso nipirínhuë!, co natëtatónahuë!, piyapinënapita co

sha'huitopihué!. Pè'tahuanënapitanta co tapapihué!.

²²Naquëranchin Yosëri, Moisësë camayantarín.

—Ya'ipi Iquipito parti ocai anotacaso maré! tanpaquën inápaquë ihuëquë!. Piyapiro'sa!, pè'tahuaros'a!, nararos'a!, ya'ipi inapita paquitacaso maré! inapoquë!.

²³Huaranën sè'quërin quëran chachin Moisësëso!, tanpaquën inápaquë ihuërin. Naporo chachin ya'ipi Iquipito parti, o'coritarín, huirátarin, ocai anotarín, naporín. ²⁴Íráca quëran huaré! Iquipito parti co ina pochín ni'chinpihué!. Pa'pi chiníquën huirátahuaton ocai anotarín huachi. ²⁵Notohuaro! piyapi'sa!, pè'tahuaros'a!, inapita tiquirín. Sharo'sa!, nararos'a!, inapitanta paquitërin. ²⁶⁻³²Sharo'sa ocairi pa'pitërin: Rino, sipata, inapita itopiso tapirín. Rinoso!, nani yancon, sipatanta nani huënshara nipirínhué!, tapirín. Trico, sintino, inapitaso pahuanasoí ni'ton, noya cha'échachinpi. Napoaponahué!, israiro'sa ya'huëpíquëso!, co manta ocai anotërinhué!. Napoaton copirnorí, Moisësë, Aaron, inapita amataantarín. Huë'pachinara itapon:

—Tëhuëenchachín co noyahué! nicato oshahuanahué!. Co Yosëso tëhuërinhué!. Quiya tëhuëraiso!. Co huachi ya'copiaponquëmahué!, noya pa'sarama huachi. Ina pochín sha'huitoco!. ¡Ocai, huira, inapita co huachi ahuantëraihué! itërin.

—Tëhuëenchachín Yosë chinotëraiso!, ya'ipiro'pa! hua'anëntërin. Ina anitota'huanquënso maré! ninano quëran pipiso chachín Yosë nontarahué. Ama huachi ocai, huira, inapita anotacaso marëhué! nontarahué. Co mini quëmaso!, Yosë të'huachátëraránhué!. Catahuarínënquënsopita hua'ano'santa!,

co ina të'huachátërapirínahué!, Yosë nontarahué, itërin.

³³Nani copirno nontohuachinara, ninano quëran pipirín huachi. Pipipon chachín, inápaquë anquirahuaton Yosë nontërin. Nani orahuachina naporo chachín, o'nan më'tarin. Huira copi tënin. Ocainta!, co huachi anotërinhué!.

³⁴Inapita copi topirínahué!, copirnosoco natantochínáchinhué! cancantaantarín. Catahuarínsopita hua'ano'santa!, inapochachín cancantaantapi. ³⁵Yosëri ninorínso chachín copirno ninín. Co israiro'sa a'pacaso nohuantërinhué!. Moisësëri israiro'sa sha'huitërinso chachín ninín.

Posaro ana'intacaso maré! sëquëré! ya'conínso!

10 ¹Yosëri Moisësë itaantapon: “Paaton copirno ni'coantaquë!. Nani ma'sha nanitapato pa'pi huëhuëpiro ninínsopita acoarahué ina ana'inta'huaso maré!. Ca nohuanton inaso!, catahuarínsopita hua'ano'sarë chachín co natantochínáchinhué! cancantapi. ²Iquipitoro'sa inapotohuato, hui'namapita, sha'huitohuatama! nitotapi huachi. Shiparímapitanta nitotapona!. Iquipitoro'saso chinitapirínacohué!, cariso nipirínhué!, mona po'motato pa'pi huëhuëpiro ninínsopita ana'inta'huaso maré! acorahuë: “Tëhuëenchachín inaso Siniro, israiro'sanpoa chinotëréhuaso!, ta'camaso maré! napotarahué,” itërin.

³Yosëri napotërinso chachín Moisësë, Aaron, inapita copirno nicapona pa'pi. Quënanconahuatona!, itapona!: “Naporín Yosë: ‘¿Onporo huarëta të'huatatonco natëponco? Piyapínëhuëpita chinotinacoso maré! a'paquë pa'ina! ⁴Co'so! a'pahuatanhué!, tashiraya chachín ya'huëramaso ro'tëquë, Yosë, sëquëré! a'patarínquëma!. Chitoro pochín

anoantarinquëma'. ⁵Ya'ipi ya'huëra-maso parti na'atarinquëma'. Sharo'sa', nararo'sa', inapita i'hua ocai cha'ëtë-rinso', pë'yatarinquëma huachi. ⁶Ya'ipi Iquipito ro'të yanquëëtarin. Quëma pëinënquë, catahuarinënquënsopita hua'ano'sa pëinënaquë, piyapinënpita pëinënaquënta ya'contarin. Tatama', shimashonëma co inapita tëranta inapochin ni'chinpihuë', tënin," itoonpi.

Itahuatona pa'pachinara, ⁷catahuapispopita hua'ano'sari copirno itapona: "¡Ama huachi ina quëmapi aquëtë huarë' aparisitápainpoaso nohuantahuasohuë! ¡Nani ya'ipi ya'huërehuaso no'pa', Yosëri tapiarin huachi! A'paquë huachi paaton isairro'sapitarë chachin Yosë chinochin," itopi.

⁸Napotohuachina Moisésë, Aaron, inapita amataantarahuaton itapon:

—Noyapa', paatoma nipachin Yosë chinotoco'. Napoaponahuë': ¿Inpitata pa'sarama'? ina'ton sha'huitoco, itërin.

⁹—Ya'ipicoi paca'huaiso ya'huërin: Hui'napi'sa', mashoyaro'sa inapita pa'sapi. Hui'nahuëipita hua'hua nípiso quëran huarë', quëpaarai. Ohuicanëhuëipita, ohuacanëhuëipita, inapitanta quëpa'huaiso ya'huërin. Yosë marë' panca pita nisarai ni'ton, ya'ipi inapita quëpa'huaiso ya'huërin, itërin.

¹⁰Napotopirinhuë', copirnosos taantarin:

—¡Naporinchi paya! Yosë chinotëraisos catahuarincoi. Ya'ipi hui'nahuëipitarë'coi chachin pacapoi ¿topiramahuë ti? ¡Co napoaramahuë! ¿Co'ta yata'ananpito-maco napoarama'? ¹¹Napopiramahuë', co ya'ipinquëma pacamaso ya'huërinhuë'. Tëhuëenchachin Yosë yachinotohuatama', quëmapimasáchin paco', itërin.

Itahuaton, piyapinënpita camairin Moisésë, Aaron, inapita iquianan quëran a'pacaiso'. ¹²A'papirinahuë', Yosëriso Moisésë itapon: "Huara së'quëran

quëran, sëquërero'sa huëcacaiso marë' camaiquë'. Huë'pachina', ya'ipi Iquipito ro'tëquë nararo'sa', sharo'sa', inapita ocai cha'ëtërinso pë'yaina'," itërin.

¹³⁻¹⁴Moisésëso', Yosë natëton anquirin.

Anquihuachina, naporo chachin Yosë nohuanton ihuan huë'sarin huachi. Pi'i pipirin parti quëran huë'sarin. Ya'ipi tahuëri, ya'ipi tashi ihuantarin. Ina ihuani chachin sëquëre' quënin. Hua'huayätërahuë ni'ton, ya'ipi Iquipito ro'të imotërin. Iráca quëran huarë' co ina nápo sëquëre' ni'chinpihuë'. A'na tahuërinta co huachi ina pochin ya'huëantaponhuë'. ¹⁵Sëquë-rësáchin ni'ton, co huachi no'pa' quënanpihuë'. Ya'ipi sharo'sa', ya'ipi nitopiso', inapita pë'yarín. Ocai quëran cha'ëpirinahuë', sëquëre'ri pë'yamiatërin huachi.

¹⁶Copirnoros a'naróachin Moisésë, Aaron, inapita amataantarahuaton: "Tëhuëenchachin co Yosë natëtohuë' oshahuanahuë. Canpitanta co natëtënuëmahuë', tëhuërahuë. ¹⁷Oshahuanpirahuë', ama ina yonquicosohuë'. Onpopionta Yosë nontoco sëquërero'sa a'pachincoi. Co'so' pa'pachinahuë', tëpaponcoi quiyaso'," itërin.

¹⁸⁻¹⁹Ina natanahuatona', copirno pëinën quëran pipipi. Pipirahuaton Moisésë copirno marë' Yosë nontërin. Napohuachina Yosë nohuanton panca ihuan paantarin. Pi'i ya'coninso parti quëran huë'sahuaton, ya'ipi sëquëre' quiquirin. Quëhuai' marë'pa' të'yaitërin. Co a'naya tëranta Iquipitoquë acorinhuë'. ²⁰Napoaponahuë', Yosë nohuanton copirno co natantochináchinhuë' cancantërin. Ina pochin cancantaton co isairro'sa yaa'parinhuë'.

Iscono ana'intacaso marë' tashitopiso'

²¹Naquëranchin Yosëri, Moisésë camayantarin: "Tanpaquën inápaquë ihuëquë'. Naporahuaton, ya'ipi Iquipito

ro'tèquë tashitacaiso marë' camaiquë'. Ca nohuanton carichináchin tashiapon," itërin.

²²⁻²³Yosë natëton Moisésë tanpaquën ihuë-pachina, ya'ipi Iquipitoquë tashitopi. Cara tahuëri naporin. Pa'pi tashi ni'ton, iquipitoro'sa co nanitopihuë' niquënanacaiso'. Co pacacasonta nanitopihuë'. Israiro'sa ya'huë-piquëso nipirinhue', inachachin tahuëri nisarín. ²⁴Naporo' copirnosó', Moisésë amataantarín. Huë'pachina itapon:

—Paco nipachin Yosënëma chinotoco'. Hua'huaro'santa quëpaco'. Napoapona-huë', ama ohuacanëma', ohuicanëma', inapitaso quëpacosohuë', itërin.

²⁵⁻²⁶—Co naporinhue'. Ohuacanëhuë'ipita, ohuicanëhuë'ipita, inapitanta quëpa'huaiso ya'huërin. Co nitochátëraraihuë' onposona Yosë marë' tëpa'huaiso'. Canconpatoi, inaquë Yosë sha'huitaponcoi. Naporahuaton, canpitanta pë'tahuanëma quëtamacoiso ya'huërin. Yosë chinotatoi tëpa'huaiso marë' quëtaramacoi, itërin.

²⁷Naquëranchin Yosë nohuanton copirno co natantochináchinhue' cancantërin. Napoaton co israiro'sa a'pacaso nohuantërinhue'. ²⁸Ina pochín cancantaton Moisésë itapon:

—¡Paquë huachi! ¡Ama huachi onporo tëranta huëcapaiantacosohuë'! ¡Naquëranchin quënaantahuatënquën atëpataranquën huachi! itërin.

²⁹Napotohuachina Moisésënta tapon: —Noyapa'. Quëma naporanso chachín mini nisarín. Co huachi niquënanari-huë', itërin.

Iquipitoro'sa shoncaro ana'intërinso'

Iquipito paninano'sa tëpacaso' sha'huitërinso'

11 ¹Naporo chachín Yosëri, Moisésë itaantapon: 'A'naróichín huachi Iquipito copirno, piyapinënpitarë

chachín ana'intarahuë. Ina piquëran a'paponquëma'. Inaora chachín nontaponquëma pipimiatamaso marë'. ²Iporaso nipirinhue', israiro'sa ayonquiquë iquipitoro'sa ma'sha ma'paina'. Ya'huëpiso pirayan ya'huëpisopita, pa'ton nininso ma'sha nataina'. Oro quëran, prata quëran, inaquëranpita nipiso' ma'pachina'," itërin.

³Moisésëri sha'huitërinso chachín, israiro'saso ma'sha natantacaiso marë' pa'pi. Pa'pachinara, Yosë nohuanton iquipitoro'sa co no'huitopihuë'. Ma'sona natantopiso' quëtopi. Moisésënta të'huatatona noya ni'pi. Copirno catahuapi-sopita hua'ano'sarinta ina pochachín Moisésë ni'pi.

⁴⁻⁵Naporo Moisésëso', copirno itaantapon: "Sinioro naporin: 'Yono tashi nisapaso', ya'ipi Iquipito ro'të pa'tarahuë. Iquipito paninano'sa tëpa'huaso marë' napoarahuë. Ya'ipi paninano'sa chiminacaiso ya'huërin. Quëma paninanëonta hua'anëntacaso catahuarinquënsó', chiminarín. Piyapinënpita paninanë-nanta chiminapon. Sanapi'sa pë'santonap'iro'sa paninanënanta napoarin. Co pë'tahuanëma ya'nan hua'huatërinso tëranta cha'ëponhuë'. ⁶Íráca quëran huarë' co onporonta ina pochín na'nëramahuë'. Naporahuaton co onporonta ina pochín na'nëantaramahuë'. ⁷Israiro'saso nipirinhue', co a'na paninanëna tëranta tëpapohuë'. Co pë'tahuanëna ya'nan hua'huatërinso tëranta', inapapohuë'. Napoaton inaquëso', co a'na ni'nira tëranta na'nëponhuë'. Ina quëran israiro'sa nosororahuëso', nitotarama huachi,' tënin. ⁸Inapotohuachinquëma', ya'ipi catahuarinënpinënsó hua'ano'sa', paapaponaco. Paapatonaco isonahuatona moshaponaco: 'Paquë huachi. Israiro'santa quëpaquë', itaponaco. Naporo huarë' isëran pa'sarahuë,'" itërin.

Noya no'huitahuaton, Moisésë copirno pëinën quëran pipirin. ⁹Pipihuachina Yosëri, itapon: “Copirno napotopiranhue', co natëarinquënhue'. Napoaton nanitarahuë iquipitoro'sa ana'inta'huaso'. Pa'pi huëhuëpiro nininsopita ma'sha a'noto ana'intarahue',” itërin.

¹⁰Moisésë, Aaron, inapita Yosëri camairinso chachin nipi. Huaraoon ni'tonëinquë ya'ipi pa'pi huëhuëpiro nininsopita ma'sha a'nopi ana'intacaso marë'. Copirnosó', ina nicaponahuë tëranta', co natantochináchinhuë' cancantërin. Siniorori ina pochin acorin ni'ton, co israiro'sa Iquipito quëran yaa'parinhuë'.

**Pascoa coshoro capacaiso
marë' a'chintërinso'**

12 ¹Moisésë, Aaron, inapita Iquipitoquë chachin ni'soi', Yosëri sha'huitërin israiro'sa sha'huitacaiso marë': ²“Canpita marëso' iso yoqui, ya'natiirinso yoqui nisarin. Naporahuaton, iso yoqui na'con na'con yonquiarama'. ³⁻⁵Ya'ipi israiro'sa nitotacaiso marë' sha'huitoco'. Ipora yoquiráchin shonca tahuëritahuaso', nani pëiquë ya'huëramaso', a'nara carniroa'huahuë nipon, chipoa'huahuë nipon maina'. Tëpatona capacaiso marë' nisha aco'ina'. A'na pi'ipitërinso'. Co máquën tëranta tëhuërinsohuë' inapochina'. Napoaponahuë', nanicaiso tantiaina'. A'naquën pëiquë co na'ashahuë' nipachina, niya'yoranpiso' capini nipatomatona ca'ina'.

⁶Nani pë'tahuanëna nisha acohua-china', cara tahuëri tapaina'. Tahuërinquë, pi'i yaya'conahuaso tëpa'ina'. Nani tëpahuachina', huënainën maina'. ⁷Huëna' mapiso masahuatona', ya'coana chinpirinso nararo'sa', pashichina'. ⁸Naporo tashi pë'tahua tëpapiso',

chinpinan ca'ina'. Pan co ahuëpocatinanhuë' po'ochina'. Main pacatororë chachin ca'ina'. ⁹Ama napoaponahuë', nanpi ca'inasohuë'. Co po'mopinan tëranta capacaiso ya'huërinhuë'. Chinpinan ca'ina'. Motën, pa'inantën, chi'chinën, inapitanta chinpinan ca'ina'.

¹⁰⁻¹¹Naporahuaton a'moanpi quëran chachin a'naroáchin ca'ina'. Sapatënë-nanta co ocoiaponaraihuë', huaranëna së'quëpikuëranchin ca'ina'. Manorahuatona yapa'sapiso pochin ca'ina'. Ama tahuëririnquë capacaiso marë' pë'sochinasohuë'. Ca yonquiatomaco pascoa pita nisarama ni'ton, pë'sotahuatamaso', ahuiquitacaso ya'huërin.

¹²Naporo tashi chachin ya'ipi Iquipito ro'të pa'tato, iquipitoro'sa paninanëna tëpaarahue'. Pë'tahuaro'santa quëmapi nininso ya'nana hua'huatopisopita, tëpaarahue'. Caso Sinioroco ni'to, naporahuëso chachin nisarin. Iquipitoro'sa inapotohuato, mamanshinëna atapanarahue'. ¹³Canpitaso nipirinhuë', co të'huatamaso ya'huërinhuë'. Ya'coana chinpirinso nararo'sa huënaiquë pashitëramaso' quënanpato, paninantëramaso' co ma'sha onpotarahue'. Topinan na'huëtaranquëma'.

¹⁴⁻²⁰Ipora quëran huarë' canpitaso', ya'ipinquëma ca yonquiatomaco, iso pita na'huëcamaso ya'huërin. Hui'namapita, shiparimapita, inapitanta inapoápaiso ya'huërin. Iquipito quëran ocoiranquëmaso' yonquicamaso marë', inapoarama'. Canchisë tahuëri hua'quiarin. Iso yoquiquëráchin na'huëpoma'. Shonca catapini tahuëri nanihuachin, i'huanahuanquë nispirtarama'. Cato shonca a'na tahuëriquë huarë' i'huanahuanquë ta'huantapon. Caniaritërinso tahuëri niyontonatoma', yonquiaramacó. Ta'huantërinso tahuërinta', niyontonatoma yonquiaramacó.

Naporo tahuëri'sa', co sacataramahuë'. Cosharo nicacamaréächin pi'pian sacatarama'. Inséquë tēranta ya'huëpatama', canchisë tahuëri chachin pan co ahuëpocatopinahuë ca'sarama'. Caniaritërin quëran, ta'huantaquë huarë' inapoarama'. Co pi'pian tēranta pan ahuëpocatërinso tapapomahuë'. Inso tēranta naporo tahuëri'sa pan ahuëpocatopin ca'pachina', Israiro huënton quëran ocoicaso ya'huërin. Nisha piyapi'sa tēranta napohuachina', inapotamaso ya'huërin, tēnin Yosë," itopi.

Pascoa coshoro ca'piso'

²¹ Moisésë, Israiro ansiano'sa amatahuaton, itapon:

“Ya'ipi israiro'sa sha'huitoco'. Carniroa'huanënahué nipon, chipoa'huanënahué nipon macatona tēpa'ina'. Pascoa coshoro capacaiso marë' inapochina'. ²²Tēpahuachina huënainën sēnanquë maina'. Ina quëran isopo naraa'huaya sé'paquën sé'tamorahuatona', huënaiquë i'comiichina'. Inapotatona', ya'coananëna yonsanquë pashichina'. Nani pashitohuachina, co huachi inso tēranta pēinëna quëran pipicaiso', ya'huërinhuë'. Tahuëririnquë huarë' pipipona'. ²³Inapotohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Paninanënpoapita co tēpaponhuë'. Iquipitoro'sa pēinënaquëso nipirinhuë', tēpaton anquënniri paninanëna tēpara'piapon.

²⁴ Canpitaso nipirinhuë', ipora quëran huarë' Yosë a'chintërinpoasopita, natërápamaso ya'huërin. ²⁵ Yosë nani sha'huitërinpoa no'pa' quëtiinposo'. Inaquë ya'huëpatama', iso pita chachin nani pi'iquë na'huërápamaso ya'huërin. ²⁶⁻²⁷ Hui'namapita ma'sona tapon pascoa coshoro ca'namaso', natanarinquëma'. Natanpachinquëma',

canpitariso' a'chintarama': 'Iso mini pë'tahua pascoa tahuëri tēparëhua'. Yosë noya nicatëhua capacaso marë' inapotërhua'. Iráca shimashonënpoapita Iquipitoquë parisitopi. Parisitapirinahuë', Yosëri nicha'écaso marë' iquipitoro'sa paninanëna' tēparin. Canpoaso nipirinhuë' paninanënpoa', co naporo chiminpihuë'. Ina yonquiatëhua coshatërhua', itoco'," itërin.

Moisésë noninso' tiquihuachina, ya'ipi Israiro ansiano'sa Yosë chinotopi. Isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona chinotopi. ²⁸ Ina quëran israiro'saso', Siniorori Moisésë, Aaron, inapita camairinso chachin nipi.

Shoncaro ana'intacaso marë' paninano'sa tēparinso'

²⁹ Yono tashi nisapaso', ya'ipi Iquipitoquë paninano'sa quëmapi nipiso', Siniorori tēparin. Copirno hui'nin paninantërinsonata', chiminin. Inari pa'pin hua'anëntacaso nani catahuarapirinhuë', chiminin. Tashinan pëiquë apina'piro'sa paninantopisopitanta', chiminpi. Pë'tahuanëna quëmapi ya'nana hua'huatopiso quëran huarë' chiminpi.

³⁰ Naporo' copirnosos', capayatërin. Ina catahuapisopita hua'ano'santa', capayatopi. Capayatopirinahuë', nani pëiquë na'nëro'sa', noncaromiatopi. Co a'na pëiquë tēranta chimipi pahuaninhuë'.

³¹ Napohuachina copirnorori, Moisésë, Aaron, inapita amataantarin. Canconpachinara itapon: “Paco huachi ya'huërahue quëran. Ya'ipi israiro'santa paatona Yosë chinochina'. ³² Ohuicanëma', ohuacanëma', ya'ipi inapitanta quëpaco'. I'hua quëran huarë' apiramaco ni'quëhuarë', paco huachi. Ca marënta Yosë nontoco ama huachi ana'inchincosohue'," itërin.

³³ Iquipitoro'santa': “Ya'ipicoi chiminapoi nimara,” ta'tona', israiro'sa

amanorapi. ³⁴⁻³⁶Israiro'saso', Moisé-sèri camairinso chachin, iquipitoro'sa ma'sha ma'parapi: Ma'sha oro quëran, prata quëran, ina quëranpita nipiso' ma'patopi. A'mocaisonta', ma'patopi. Inapita natantohuachinara quëtopi. Yosë nohuanton iquipitoro'sa co no'huitopihuë'. Ma'pitaso natanpachinara, quëtopi. Inapotatona iquipitoro'sa nanquianapi. Ina quëran pan co ahuëpocatopinanhüë nicacaiso marë' tapapisonta so'quëtopi. Acopisorë chachin, quëpacaiso marë' a'mopiquë so'quëtopi. So'quëtahuatona', a'naya a'naya apitëntopi.

Iquipito quëran pipipiso'

³⁷Israiro'saso', Namisisi ninano quëran pipirahuatona', Socoto parti canconpi. Saota pasa huaranca quëmapi'sa chiniquëno'sa nipiso', pa'sapi. Sanapi'sa', hua'huaro'sa', mashoyaro'sa', inapitaso co pichipihuë'. ³⁸Notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa inapita quëparapi. Notohuaro' nisha nisha piyapi'santa', imatapi. ³⁹Iquipitoro'sari ya'huëpi quëran pipicaiso' amanotopi. Napoaton, co caracaiso tëranta anpiaponaraihuë', pipipi. Napoaton pan co ahuëpocatopinanhüë nicacaiso marë' tapapiso' mapi. Masahuatona', huancopi anpipi huachi. ⁴⁰⁻⁴¹Israiro'saso', catapini pasa cara shonca pi'ipi Iquipitoquë ya'huëpi. Iquipitoquë ya'nana pa'piso tahuëri naniso chachin, inatopa quëran pipirapi. Sontaro'sa Yosëri camairinso pochin, pipipi huachi. ⁴²Pipipiso tashi', ya'ipi tashi Yosëso israiro'sa a'paiton ni'sárin. Iquipito quëran ocoicaso marë' naporin. Napoaton ina yonquiatona', pascoa tashi nanihuachina, co inso Israiro quëmapi tëranta', huë'écaso ya'huërinhuë'.

Yosëri chachin israiro'sa quëparinso'

13 ¹⁷Iquipito copirnorri israiro'sa a'pahuachina, Yosëso yonquiaton naporin: "Israiro'sa no'tën ira quëpatohuato, huiristino'sa parti cancoanpi. Canconpachina', huiristino sontaro'sari yaahuëapon. Ina të'huatatona', Iquipitoquë chachin pa'mantahuachina'," tënin. Ina yonquiaton co ina irataquëchin quëparinhuë'. ¹⁸Ichipëshonahuaton, conicaiso marë' Quëhuai' marë'c parti quëparin. Inotëro parti ira pa'ninso pa'topi.

Sontaro'sa pochin, israiro'sa Iquipito quëran pipipi. ¹⁹Yapipipona pochin, Moisé'sèri a'nara camairin Cosi nansëquën quëpacaso marë'. Inaso iráca co'huara chimiyantëraponhuë', iinpita sha'huitërin: "Tëhuëchachin a'na tahuëri catahuainpoaso marë' Yosë o'mararin. Ina nanihuachin, nansënhuëpita Canan parti quëpamaso ya'huërin," itërin. Iinpitari naporo a'panipi ni'ton, shinpitari quëparapi huachi.

²⁰Israiro'saso', Socoto parti quëran pipirahuatona', Itan ninanoa'huaquë canconpi. Canconahuatona', inaquë chinotopi. Ina ninanoa'hua quëran huarë', inotëro parti caniaritërin. ²¹⁻²²Yosëri israiro'sa co pi'pian tëranta patërinhuë'. Tahuëri nipachina, chitoro naporopi nininso quëchitërarin. Tashi nipachinanta', ina chitoro chachin pën pochin huënarataton pacacaiso a'notërarin. Napoaton onpohuachina, tashirë chachin noya pa'pi.

Quëhuai marë pëntontopiso'

14 ¹⁻²Ina quëran Yosëri Moisé'së itapon:

"Israiro'sa sha'huitëquë ayaimatona', Pi-airo ninanoa'hua notënanquë

^c 13.18 *Inaso' marë naporo tahuëri'sa!*: "Shi'shinamatëro marë" itopi.

chinochina'. Inaso ninanoa'hua, Paaro-sion ninanoa'hua notënanquë chachin ya'huërin. Inanta', Quëhuai marë aquëtëran ya'huërin. Ina ya'cari', a'na ninanoa'huanta ya'huërin. Inaso', Miquitoro itopi. Ina ninanoa'huanta pi'i pipirinsu parti quëran Pi-airo ya'yoranin. ³Inapohuatama', Iquipito copirno yonquiaton: 'Israiro'sa inotëro parti chihuëatona ayaimantapi,' tapon. ⁴Ca nohuanon co natantochináchinhuë' cancantaton, imaquiariinquëma'. Napoaponahuë imaquihuachinquëma', sontaronënpita huëntonënë chachin ata'huantarahuë. Inapotohuato, Sinioro ninahuëso ya'ipi iquipitoro'sa nitotapi," itërin.

Yosë camaitërinso chachin israiro'sa nipi. ⁵Inapoaso' iquipito copirnosu', israiro'sa ta'arapiso sha'huitopi. Ina natanahuaton, nisha cancantërin huachi. Catahuapisopita hua'ano'santa', nisha cancantopi: "¡Ma'huantacha canpoaso ninëhua paya! ¿Ma'marëcha israiro'sa a'parëhua nicaya? iporapo huachi ¿Inta canpoa marë' sacatapon?" nitopi.

⁶Inapochin yonquiaton, ahuetacaso toronanën tapacaiso marë' piyapinënpita camairin. Inaquë ya'conahuaton, ya'ipi sontaronënpita quëparin. ⁷Ya'ipi toronano'sa Iquipitoquë ya'huërinso', quëparapi. Hua'ano'santa', saota pasa toronan noya noya nininsopitaquë pa'sapi. A'naya a'naya toronanquë a'nara sontaro hua'an pa'sarin. ⁸Sinioro nohuanon copirno co natantochináchinhuë' cancantaton, israiro'sa imasarin. Chiníquën nanantatona pipipiso' nani nicaponahuë', imasarin.

⁹Iquipitoro'saso', ya'ipi sontaronënpitarë chachin israiro'sa imasapi. A'naquën toronano'saquë, a'naquënso cahuarioro'saquë imasapi. Pa'sahuatona', Quëhuai marë yonsanquë notëonpi.

Chinotacaiso marë' Yosëri sha'huitërintaquë ya'carionpi. ¹⁰Ya'caritapiso quënanatona', israiro'saso pa'pi pa'yanpi. Pa'yanatona', chiníquën Yosë nontopi: "Sinioro catahuaco", itopi. ¹¹Moisësënta itapona': "¡Ma'marëta Iquipito quëran ocoirancoi! Iso inotëroquë quiyaso' tëpaponaco. Iquipitoquëso' po'oro' ya'huëpirinhuë'. Ina quëran ocoyatoncoi panca tëhuëran. ¹²Co'ta inaquë chachin: 'Tananpitocoi iquipitoro'sa marë' sacachii,' itërainquën. Isëquë quiyaso' chiminapoi. Iquipitoro'sa marë' sacatarai naporini, noya noya niitonhuë'," itopi.

¹³⁻¹⁴Napotopirinahuë', Moisësëriso itapon:

—¡Ama pa'yancosohuë! ¡Chiníquën cancantoco! Sinioro chachin nicha'ërinpoaso', ipora ni'sarama'. Inari canpita ya'huërenamën ahuetaton, iquipitoro'sa minsëarin. Napoaton co huachi onporo tëranta inapita quënanaramahuë', itërin.

¹⁵Naporo' Siniorori Moisësë itapon:

—Co catahua'huanquënso marë' nontaancoso ya'huërinhuë'. Israiro'sa pacacaiso tëhuëchinsu', camaiquë'.

¹⁶Quëmanta huaranën ihuëtatón, marë patomaiquë'. Yaniro pa'tatona', piyapinënpita pëntonacaiso marë' inapotëquë'. ¹⁷⁻¹⁸Ca nohuanon iquipitoro'sa co natantochináchinhuë' cancantatona', imaponëma'. Napoaponahuë', cari ata'huantarahuë. Copirno, sontaronënpita, toronanënapita, inapitarë chachin minsëarahuë. Inapotohuato, ya'ipi iquipitoro'sa nitotapi: "Tëhuëchachin israiro'sa Yosënënasu', chini chiníquën nanantërin," tosapi.

¹⁹⁻²⁰Moisësëri camaihuachina, israiro'sa Quëhuai marë parti pa'sapi. Iquipito sontaro'sarinta', aquëran imaquiapi. Naporo' Sinioro

anquëninëonta quëchitëraponahuë', Israiro huënton aquëchitahuaton, piquëran niacarin. Chitoro naporopi nininsonta inapochachin ninin. Inapoatona', cato huëntoni chachin huancanapipi. Israiro'saso', chitorori pën pochin ni'ton, noya pacacaiso marë' a'pintërarin. Iquipitoro'saso nipirinhüë', yaráton chitoro pochin nica-ton, co manta a'pintërinhuë'. Napoaton ya'ipi tashi imapirinahuë', co nanitopihuë israiro'sa icantacaiso'.

²¹ Moisésë marë parti huaranën ihuërin. Ihuëpachina, Yosë nohuanton naporo tashi pi'i pipirin parti quëran, panca ihuan huë'nin. Ya'ipi tashi chiniquën ihuantohuachina, marë patomairin huachi. Patomairin ni'ton, panca ira pochin yaniro ya'norin. ²² Ahuënan quëran i' paira pochin nisarín, inchinan quëraonta', napopin chachin ni'ton, inataquëchin israiro'sa pëntonapi huachi.

²³ Iquipito copirnonta', sontaronënpitarë chachin israiro'sa imapi. Toronanënapita, cahuarionënapita, inapitarë chachin huancanaquë huarë' imapi. ²⁴ Imasapirinahuë tahuëri ya'cari nisapaso', Yosëri iquipitoro'sa ma'sha onpotacaso yonquirin. Naporopi chitoro pën pochin ya'norin quëran, panca ma'sha onpotërin. Napoaton iquipitoro'sa panca pa'yanpi. ²⁵ Naporahuaton, toronano'sa tahuinamën atachitërin. Atachitohuachina co huachi nanitopihuë manocaiso'. Naporo' iquipitoro'sa', noncacá topi: "¡Huëco israiro'sa patahua! ¡Siniro chinotopiso', ahuëarínpoa huachi!" topi. ²⁶ Naporo' Yosëri, Moisésë itapon: "Huaranën marë parti ihuëantaquë'. Naquëranchin marë inachachin nianta'in. Iquipitoro'sa imaquiari-nëmaso', toronanëna', cahuarionëna', inapitarë chachin imochin," itërin.

²⁷ Moisésë Yosë natëton, huaranën ihuërin. Nani tahuëri nisahuachina,

marëso' inachachin niantarin huachi. Iquipitoro'saso ta'arapirinahuë', iiri imotërin. ²⁸ Ya'ipi sontaro'sa', toronana'na', cahuarionëna', inapitarë chachin iiri imotërin huachi. Co a'naya tëranta cha'ërinhuë'. ²⁹ Israiro'saso nipirinhuë', noya pëntonpi. Ahuënan quëran inchinan quëran i' paira pochin ninin ni'ton, inataquëchin noya pëntonpi.

³⁰ Ina pochin naporo tahuëri Yosëri israiro'sa nicha'ërin. Iquipitoro'sari hua'qui hua'anëntopirinahuë', nicha'ërin. Iquipito sontaro'sa chimiitopisoso', marë yonsaiquë yanpoáporin ni'pi. ³¹ Siniorori chiníquën nanantaton iquipitoro'sa ana'intërin. Ina ni'sahuatona', israiro'saso' Yosë të'huatopi: "Tëhuëchachin Yosë catahuarinpoa'. Moisésënta', ina natëton catahuarinpoa'," ta'tona natëtopi huachi.

Yosë cantanën cantapiso'

15 ¹ Inapotaton Siniorori nicha'ë-pachina, Moisésëso ya'ipi israiro'sapitarë chachin Yosë cantanën cantapi. Cantatona', itapona':

"Sinioro nicha'ërinpoa ni'ton, cantahua'.

Inimiconënpoapitaso huë'pirinahuë', inari pa'pi huëhuëpiro nitaton, minsërin.

Sontaro'sa', cahuarioro'sa', ya'ipi marëquë tiquiitërin.

² Sinioroso chini chiníquën nanantaton achinirinpoa'.

Ina tëhuëchinsos' nicha'ërinpoa':

'Ma noyacha inaso paya,' itatëhua cantahua'.

Tatanënpoarinta chinotërin. Napoaton pa'yatahua'.

³ Chini chiníquën ni'ton, inimicoro'sa tiquirin. Inaso', Sinioro itërëhua'.

⁴ Toronano'sa', copirno sontaronënpita, inapita marëri imotërin.

Sontaro hua'ano'santa chiníquën nanantopirinahuë', Quëhuai marëquë tiquiitërin.

⁵ Na'pi pochin marë huancanai nicotaitomapi.

Anpo anpo nininquë pa'mapi.

⁶ Sinioro. Ma noyacha ninan paya.

Chini chiníquën nanantaton, inimicoro'sa pa'sa pa'satëran.

⁷ Inimicoro'sa chinitopirinënhuë', quëmariso nipincataté pochin ata'huantëran.

Shinpitë ahuiquitëresö pochin no'huitaton ana'intëran.

⁸ Quëmari pihuitë pochin nito-huatana, marë nipatomairin. I' tachitaton, cato paira pochin ninin.

⁹ Inimicoro'saso yonquipi: 'Pa'ahua imatëhua icantahua'. Icantatëhua sahuëni quëran tiquia'ahua'.

Ma'shanëna osërëtatëhua', nipa-tomatahua', topirinahuë'.

¹⁰ Quëmariso' chiníquën pihuihuatana,

cosharo mi'tëresö pochin marëri mi'tërin huachi.

I' niso'nantërinso' huancana nininquë promo pochin nicotaitomapi.

¹¹ Co insonta Sinioro quëma pochin nininhuë'.

Quëmasáchin noya noyanquën. Chini chiníquën nanantëran.

Ana'intacaso marë' pa'pi huëhuëpiro nininsopita ma'sha a'noran.

Napoaton ya'ipiya quëran chinochinën.

- ¹² Chiníquën nanantëranso a'noton,
inimicoro'sa ana'intëran.
No'pari o'huarinsó pochín nito-
huachina, capa nipi huachi.
- ¹³ Pa'pi nosoromiatërancoi ni'ton,
nicha'ërancoi.
Chiníquën nanantaton quëpa-
rancoi.
Ya'huëca'huaiso marë' huayo-
nanquë chachin quëparancoi.
- ¹⁴ Nisha nisha nacionquë ya'huëpi-
sopita, pa'yanapona'.
Naporanso natantohuachina
napoapona'.
Huiristino'sa hua'hua iquitopiso
pochin, cancantapona'.
- ¹⁵ Itomo capitano'santa', pa'yanë-
naquë niiri i'co i'copitapon.
Moapo hua'ano'saso', ropa ropa-
tapona'.
Canano'santa co huachi chiní-
quën cancantaponahuë'.
- ¹⁶ Catahuacoi Siniro. Nisha nisha
naciono'sa të'huachina
huachi.
Na'pi co pacaritërinsohuë
pochin, quëma nohuanton
niina'.
Piyapinënpitacoi no'pa-
nëna na'huëta'huai huarë'
napo'ina'.
- ¹⁷ Siniro quëmaso' noyasáchin
ninan.
Hua'anëntëranquë chachin
quëpacoi.
Ya'huëmiatamaso marë' motopi
nani huayonan.
Chinotiinënnquënsó pëi quëmari
chachin ninan,
inaquë quëpacoi ya'huëmiachi.
- ¹⁸ Sinioronënpasó nipirinhuë',
hua'anëntomiatapon.
Co onporonta pipiarinhuë',"
topi.

Marianta cantarinsó'

¹⁹Iquipito copirinosó', sontaronënpitarë
chachin, israiro'sa imarin. A'naquën toro-
nano'saquë. A'naquëonta', cahuarioro'-
saquë imarin. Imatona marëquë ya'conpi.
Ya'conpachinara, Yosë nohuanton marë
inachachin niantarin. Napoaton ya'ipiya
chimiitopi. Israiro'saso nipirinhuë', noya
pëntonpi. Yaniro pa'tatona', noya pën-
tonpi. ²⁰Naporo' a'na sanapinta huanirin,
Maria itopiso'. Inaso', Yosë yonquirinsó
sha'huina'pi. Aaron oshinpain. Pantirita
pi'niaton, Yosë cantanën cantararin.
Ya'ipi israirono'santa yorantapi. Naporahuatona
Yosë marë' nansarapi. ²¹Maria
cantaton tapon:

“Yosë nicha'ërinpoa ni'ton,
cantahua'.

Inimicoro'saso huë'pirinahuë',
Yosëri pa'pi huëhuëpiro nitaton,
minsërin.

Sontaro'sa', cahuarioro'sa',
ya'ipi marëquë tiquitërin
huachi,” tënin.

Yosëri i'sha anoyaitërinso'

²²Nani cantahuachinara, Moisésëri,
israiro'sa camairin inotëro parti paca-
caiso marë'. Ina inotëroso', Shor inotëro
itopi. Cara tahuëri iratopirinahuë', co
manta i'sha quënanpihuë'. ²³Napoyan
quëran i'shana quënanaponaraihuë',
main ni'ton, co nanitopihuë' o'ocaiso'.
Napoaton israiro'sari ina i'shana
apoyatopi: “Mara” itopi. Maraso', main
tapon naporin.

²⁴Napoaton Moisésë no'huiantapi.
Naporahuaton: “¿Ma'ta iporasó o'orë'?”
nitopi. ²⁵Moisésëso nipirinhuë', Yosë
nontërin. Inari catahuacaso marë'
nontohuachina, a'nara nara'huaya
a'notërin. Ina masahuaton i'shaquë
të'yaitohuachina noyaitërin huachi.

Inaquë Yosëri israiro'sa natëtono'sa nicacaiso marë' tënirin. Naporahuaton onpopinsona nicacaiso' Yosëri pënënin: ²⁶“Caso Siniroco. Canpitaso chinotëramaco. Casáchin nanitërahuë anoyatcaso'. Nonahuësopita nóya natanco'. Noya natanatoma', nohuantërahuëso nico'. Camaitërahuësopita natëtoma noya nipatama', carinquëmanta noya ni'saranquëma'. Noya nicatënguëma canpitaso', catahuaaranquëma'. Iquipitoro'saso', nisha nisha quëran ana'intërahuë. Canpitaso co ina pochin ana'intaponquëmahuë'” itërin.

²⁷Ina quëran paantarahuatona', Irimo parti canconpi. Inaquëso', shonca cato i'sha no'pa quëran pipirinsó ya'huërin. Naporahuaton canchisë shonca palmeraro'sa ya'huërin. Inaquë noya i'sha ya'huërin ni'ton, në'mëtë pëinëna ótënatona', hua'quimiachin inaquë ya'huëpi.

Cosharo inápa quëran a'paimarinso'

16 ¹Israiro'sa Iquipito quëran pipipiso' nani a'na yoqui patoma nisarin. Naporo' inapitaso', Irimo quëran paantarapi huachi. Pa'sahuatona', Sin inotëro parti canconpi. Inaso' inotëro', Irimo quëran, Sinai motopiquë huarë' nincanin. ²Inaquë chachin israiro'sa', naquëranchin Moisésë, Aaron, inapita no'huiantapi: ³“Canpitaso co quë'yatoncoirahuë', inotëro parti tana tiquiincoiso marë' quënancoi. ¡Iquipitoquë chachin Yosë tëparincoi naporini, noya noya niitonhuë'! Inaquëso noya coshatatoi, natërai. Na'a nosha ya'huërin,” itopi.

⁴⁻⁵Naporo Yosëri, Moisésë itapon: “Ca nohuanto cosharo', inápa quëran o'nan pochin anotimapon. Nani tahuëri pa'sahuatona', macacaiso ya'huërin. Pë'yainpichin macapona'. Pancasomaria

tahuëriso nipirinhüë', cato tahuëri marë' machina'ina'. Inapotato inpitasona natërinacoso', inpitasona co yanatërinacosohüë', nohuitarahuë'” itërin.

⁶Napohuachina, Moisésë, Aaron, inapitari israiro'sa itapona':

—Siniro chachin Iquipito quëran ocoirinquëmaso', i'huanahuanquë nitotarama'. ⁷Tashirayanta tashíramiachin Siniro huënaráchin huënaráchin a'pininso', ni'sarama'. Pinoramaso' nani nataninquëma'. Quiya mini no'hui-piramacoihuë', Siniro nohuanton pipirama ni'ton, ina pinorama huachi, itopi. ⁸Ina quëran Moisésë taantarin:

—I'huanahuanquë Siniro, nosha quëtarinquëma capamaso marë'. Tashiramiachinta', hua'huayátërahuë cosharo quëtarinquëma'. Nani nataninquëma pinoramaso ni'ton, napotarinquëma'. Quiya mini no'huipiramacoihuë', Siniro nohuanton pipirama ni'ton, ina pinorama huachi, itërin.

⁹Ina quëran Moisésëri Aaron itapon: —Pinopiso' nani natanin ni'ton, sha'huitëquë israiro'sa', Siniro ni'tonënuquë niyontoina', itërin.

¹⁰Aaroni israiro'sa nontaso chachin, inotëro parti notëtopirinahuë', chitoroquë Siniro huënaráchin huënaráchin a'pininso', quënanpi. ¹¹Naporo' Yosëri Moisésë itapon: ¹²—Israiro'sa pinorinacoso' nani natanahuë. Napoaton sha'huitëquë: “Siniro napotërinpoa': 'I'huanahuanquë nosha ca'sarama', tashiramiachinta', cosharo ya'huapon. Natëaquë huarë' coshatarama'. Inapotohuatënguëma', ca Siniroco ninahuëso' nitotarama huachi, tënin,' itëquë'” itërin.

¹³Naporo' i'huaraya chachin, nisha ocoron canquirin. Hua'huayátërahuë huëcatona ya'huëpiso nani chachin ya'so'tiirin. Tahuëririnquënta tashíramiachin

ni'pirinahuè!, ya'huèpiso nani chachin no'pa' imotèrinso!, ma'sha poroncayo pochin quènanpi. ¹⁴Poroncayo tomon-tohuachina, shipihuaninso pochin no'paquè quèparitèrin. ¹⁵Co nohuaitonaraihuè!, israiro'saso' inahua capini ninatanapi: “¿Ma'ta isoso'?” tosapi. Napohuachinara, Moisésèri itapon:

—Iso mini coshoro Yosè a'patimarinpoaso!. ¹⁶A'naya a'nayama capamaso marè' cato quiro pochin masarama!. Co na'con na'con macacamaso ya'huèrinhuè!. Ina pochin Sinioro camaitèrin, itèrin.

¹⁷Itihuachina, israiro'saso ina inachachin nipi. A'naquèn na'a mapi. A'naquènso!, pi'pian mapi. ¹⁸Ina quèran tantiahuachinara, niquètopi ni'ton, co insonta ya'sotèrinhuè!. Naporahuaton co insonta pahuantèrinhuè!. Napopináchin mapi huachi.

¹⁹Ina quèran Moisésèri pènèantarin: —Coshoro manamaso!, ama tashiraya marè' tapacosohuè!, itèrin. ²⁰Moisésèri napotopirinhuè!, a'naquènso co natètatonaraihuè!, coshoro mapiso tahuèrinqüè capacaiso marè' tapapi. Tapapirinahuè!, pa'pi notohuaro' shonatatón anarin huachi. Napohuachina Moisésèri, chiníquèn no'huirin.

²¹Nani tahuèri tashíramiachin, a'naya a'naya coshoro mapi. Nani yono pi'irahuaso!, pi'iri pi'cahuachina soquirin.

²²Napoaponahuè!, pancasomaria tahuèriso cato tahuèri marè' machinapi. Catapini quiro pochin a'naya a'naya mapi. Inanapo mapi ni'ton, Israiro hua'ano'saso!, Moisésè sha'huitapona pa'pi. ²³Sha'huitohuachinara Moisésèri itapon:

—Ina mini Yosè nohuantèrinso!: Tashiraya sahuato nisarin. Sinioro marè' chinotacaso tahuèri. Coshoro manamaso!, ipora chachin anpico!. Ma'sona

a'itamaso nininsopitanta!, a'itochanco!. Tashiraya marèpita inapotoco!, itèrin.

²⁴Moisésè camaitèrinso chachin nipachinara, tahuèrinqüè capacaiso marè' tapapiso!, co manta shonatèrinhuè!. Naporahuaton co anarinhuè!.

²⁵Naporo' Moisésèri itaantapon:

—Taparamaso!, ca'co huachi. Iporaso!, sahuato. Sinioro marè' chinotacaso tahuèri. Ipora tahuèriso!, co huachi aipiran coshoro quènanaramahuè!.

²⁶Saota tahuèri nanitarama macacamaso!. Canchisèinquènso nipirinhuè!, sahuato ni'ton, co ya'huèarinhuè!, itèrin.

²⁷Inaso napopirinhuè!, a'naquènso naporo tahuèri coshoro macapona pa'pi. Pa'pirinahuè!, co manta quènanpihuè!. ²⁸Napohuachina Siniorori, Moisésè itapon:

—Nani pènèpirahuè!. Nani a'chintopirahuè!. ¿Onporo huarèta natèponaco?

²⁹Nani acotèranquèma a'na tahuèrira' chinotamaso!. Napoaton pancasomaria tahuèri nanihuachin, cato tahuèri marè' coshoro quètèranquèma!. Ina ni'ton, sahuato nanihuachin, ama ya'huèrama quèran pipicosohuè!, itèrin.

³⁰Naporo huarè! israiro'sa!, canchisè tahuèri nanihuachina chinotopi. ³¹Israiro'saso!, coshoro mapiso nohuaitona!, “mana,” itopi. Inaso' huiríchin, conantroraya pochin ninin. Naporahuaton cachita ninoiquè cayontopinan pochin cashi cashin ninin.

Pi'pian mana tapacaso camaitèrinso'

³²Ina quèran Moisésèri israiro'sa camairin:

—Iso pochin Yosè camaitèrin: “Iquipito quèran ocoirahuatènuquèma!, inotèro parti quèsarànquèma!. Naporo' coshoro quètèranquèmaso' shiparimaitanta nohuitacaiso marè', tapaco!.

Cato quiro pochin ya'coninso', mana masahuatoma tapaco',” ténin, itèrin.
33-34 Aaronta camairin:

—Cato quiro pochin mana masahuaton, yonshaquë po'moquë'. Ina quèran Yosèrè'quënpoa anoyatèrèhuaso caposonèn notènanquë acoaran. A'na tahuëri shiparinpoapita nohuitacaiso marè' inaquë tapaaran, itèrin.

Itohuachina, Yosèri Moisésè camairinso chachin, Aaronso' ninin.

³⁵Catapini shonca pi'i pochin israiro'sa', mana ca'pi. Canano'sa ya'huëpique notènanquë canconai huarè' manasáchin ca'pi. ³⁶Mana tantiacaiso marè' israiro'saso', comiri itopisoquë tantiapi. Inaquëso cato quiro pochin ya'conin. Shonca comiri quèran a'nara ipa itopiso' icanin.

Na'pi quèran i'sha pipirinso'

(Números 20.1-13)

17 ¹Ya'ipi israiro'sa Sin inotèro quèran pipiantapi. Yosèri camairinso natètona', oshaquèran pa'sapi. Pa'sápatona Rihuitin parti canconpi. Napoaponahuë', co i'sha ya'huëantarinhuë' o'ocaiso'. ²Napoaton Moisésè noncarotaantapi:

—¡I'sha quëtocoi o'oi! itopi.

—¿Ma'marèta caso noncarotaramaco? Inapohuatamara, canpitaso Yosè chachin téniantarama', itèrin. ³Itopirinhue', israiro'saso' co natèpihuë'. Napishinhue' yamorotona', Moisésè itaantapi:

—¡Ma'marèta Iquipito quèran ocoirancoi! ¡Quëma ocoirancoi ni'ton, yamoro quiyaso' tēpaponcoi! Hui'nahue'ipita, pè'tahuanèhuëipita ya'ipicoi yamoro tēpaponcoi, itopi.

⁴Napotohuachinara, Moisésèso chiniquë Yosè nontèrin.

—¿Ma'ta Siniro isopita onpochi? ¡Co hua'quiya quèranhuë' na'pique'taponaco! itèrin.

⁵⁻⁶—Caraya ansiano'sa sha'huitèquë imainèn. Inapitarè'quën chachin israiro'sa na'huëtahuatoma', Oripa motopiquë paco'. Huaranènta i' ahuëiranso quëpaquë'. Inaquë carinquën panca na'pi aipi ninaranquën. Canconpatan, ina na'pi ahuëquë'. Nani ahuëhuatan, piyapi'sa o'ocaiso marè' a'naroáchin i'sha pipiarin, itèrin Yosèri.

Napotèrinso chachin Moisésèso', Israiro ansianoro'sari nicasoi na'pi ahuërin. Inapohuachina, notohuaro' i'sha pipirin huachi. ⁷Moisésèri ina ro'tè apoyatèrin: “Miripa” itèrin. Miripaso', no'huitatona noncaropiquë tapon naporin. Inaquë israiro'sa', Moisésè noncarotopi ni'ton, ina pochin nohuitèrin. Naporahuaton Masa itopi anta', Masaso', “co natètopiquëhuë'”, tapon naporin. “Co ipora Yosè a'pairinpoahuë'”, topi ni'ton, ina pochin nohuitèrin.

Amaricoro'sarè' niahuëpiso'

⁸Amaricoro'sari, israiro'sa ahuëcaiso marè' huëcapapi. Rihuitinquë niahuëpi. ⁹Naporo' Moisésèso', piyapinèn Cosoi itopiso' camairin:

—Amaricoro'sa ahuëamaso marè' israiro'sa huayonahuaton quëpaquë'. Caso nipirinhue', motopiquë pantato Yosè huaranèn quëpaarahuë, itèrin.

¹⁰Cosoiso', Moisésè camaitèrinso natèton amaricoro'sa ahuëcaso marè' pa'nin. Ya'huèrè' Moisésè, Aaron, inapitaso Cosoi catahuacaiso marè' panèn'pa' nanpèpi. A'na Israiro ansiano Ori itopisonta quëpapi.

¹¹Moisésè tanpaquën ihuëpachina, israiro'sa canatapi. A'pamahuachinaso', amaricoro'sa canatapi. ¹²Tanpaquën ihuërápaton canotèrin ni'ton, Aaron, Ori, inapitari huënsècaso marè' na'pi acotopi. Naporahuaton catoari chachin tanpaquën achinipi ni'ton, co huachi a'pamarinhue'. Pi'i ya'conaquë huarè' co a'pamarinhue'. ¹³Inapohuachina, Cosoiri amaricoro'sa minsèrin huachi.

¹⁴Ina quëran Yosëri, Moisësë itapon:
—Quirica masahuaton, amarico-
ro'sapitarë'quëma niahuëramaso',
inaquë ninshitëquë'. Ama insonta
naniantacaso marëhuë' ninshitëquë'.
Cosointa sha'huitëquë'. Naporin Yosë:
“Ca nohuanto amaricoro'sa', ta'huanta-
pona'. Napoaton co huachi inso tëranta
inapita yonquiapihuë',” ténin, itëquë'.

¹⁵Ina yonquiaton Moisësëso', Yosë
chinotacaso marë' a'nara artaro ninin.
Ina artaro aninahuanaton: “Sinioroso'
pantiranëhuë,” itërin. “Sinioro cata-
huarincoi inimicoro'sa minsërai,”
ta'ton, ina pochin aninahuanin. ¹⁶Ina
quëran taantarin:

“Sinioro pantiranën së'quëá-
rahuë nil'ton,
Yosëri amaricoro'sa shinpita
ahuërâpon,” ténin.

Israiro'sa Sinaiquë canconpiso'

19 ¹⁻²Israiro'sa Rihuitin quëran
pipirahuatona', Sinai inotëro
parti canconpi. Canconahuatona', Sinai
motopi notënanquë chachin chino-
topi. Iquipito quëran pipipiso', nani
cato yoqui nisahuaton a'na tahuërira'
nisarin. Naporo' inatopa canconpi.

³Inaquë nisoï, Yosëri Moisësë përarin:

—Iso motopiquë nanpëintaquë',
itërin. Itohuachina, Moisësë motopi
hui'nimotën'pa' nanpëontarin. Inaquë
Yosëri itapon:

—Apira nani ma'sha sha'huitaranquën.
Ya'ipi sha'huitaranquënso', Cacopo
shinpita israiro'sa itopiso' sha'huitëquë':
⁴Nani ni'nama iquipitoro'sa ana'intëra-
huëso'. Canpitaso noya a'paiatënuëma
ya'huërahuëquë huarë' quënanquëma'.
Panca onian anpiantënuë hua'huin

a'mitahuaton quëparin. Inapochachin
carimanta', noya quënanquëma'. ⁵Ya'ipi
isoro'paquë nisha nisha piyapi'sa cari
hua'anëntërahuë. Napoaton canpitaso',
ya'ipi camaitërahuëso natëco'. Ma'sona
ta'tëhua canpitarë'co anoyatërahuë-
sona co'so' naniantohuatamahuë', noya
ni'saranquëma'. A'napita piyapiro'sa
quëran, noya noya ni'saranquëma'.
⁶Carinquëma hua'anëntëranquëma'.
Canpitaso corto hua'ano'sa nicacamaso
marë' acoranquëma'. Piyapinëhuëpita
nicacamaso marë' acoranquëma'.
Nisha nisha piyapi'sa anohuitaramaco
huachi. Ya'ipi inapita israiro'sa sha-
huitëquë', itërin.

⁷Itohuachina, Moisësë nohuaraima-
rahuaton, Israiro ansiano'sa amatërin.
Nani huë'pachinara, ya'ipi Siniorori
sha'huitërinso' sha'huitërin. ⁸Ansia-
no'saso pa'sahuatona', ya'ipi israiro'sa
Yosë naporinso sha'huitopi. Ina nata-
nahuatona':

—Noyapa'. Ma'sona Yosë camaitë-
rinso nisarai, topi. Napohuachinara,
Moisësë naquëranchin motopiquë
paantarahuaton, napopiso' Sinioro
sha'huitontarin. ⁹Nani sha'huitohua-
china, Siniorori itapon:

—Natanquë sha'huichinquën: Nonta-
ranquënso' piyapi'sari natanacaiso
marë' chitoro yaráchin nininquë
ya'notaranquën. Ina natanpachina',
natëmiataponën huachi, itërin.

Itohuachina, naquëranchin Moisë-
sëri israiro'sa a'panitopiso', Sinioro
sha'huitaantarin. ¹⁰⁻¹¹Naporo' Sini-
rori itapon:

—Pa'maton israiro'sa sha'huitomaquë':
Casáchin yonqui'inaco. Naporahuaton
pë'sainatona noya nitapaina'^d. Ipora

^d 19.10-11 *Nitapaina topachina*: Co a'mopisoráchin yonquirinhuë'. Oshanënanta inquicaíso
marë' napotërin.

tahuëri, tashirayanta inapo'ina'. Ina tashiraya ca Sinioroco chachin o'mararahuë. Sinai motopi hui'nimotën'pa' o'mararahuë. Ya'ipi israiro'santa chitoroquë o'marahuëso', ni'sapi. ¹²Caraya Israiro quëmapi'sa sha'huitëquë motopi nanimarinquë hui'shatona', tahuichina'. Naporahuaton, sha'huitëquë ama inso tëranta ina aquëtë na'huëtacaiso marëhuë'. Inso tëranta ina aquëtë na'huëhuachin, tēpacaiso ya'huërin. ¹³Napoaponahuë', aquëranchin na'piquëhuë nipon, pël'chinanquëhuë nipon, tēpamaso ya'huërin. Piyapihuë nipon, ma'shahuë nipon na'huëhuachin, onpopionta tēpamaso ya'huërin. Carniro pomon irinonso natanai huarë', nanitapi motopi'pa' nanpëcaiso', itërin.

¹⁴Napotohuachina, Moisésëso pa'marin. Pa'marahuaton Yosëichin yonquicaiso marë', israiro'sa sha'huitomarin. Sha'huitohuachina, a'mopisonta pël'sapi. ¹⁵Naporahuaton itaantarin:

—Tashiraya aquëtëran Sinioro o'mararin. Ama pi'pian tëranta sa'ama cariapomarahuë', noya ninaco', itërin.

Itohuachina, israiro'sa pël'sainahuatona', cara tahuëri pochin co sa'ina ya'caripihuë'.

¹⁶Moisésë naporinso chachin naporo tahuëri nanihuachina, tashiramiachin chiniquën o'coritaton, huirátarin. Yarátan chitoro nininso motopi imotërin. Naporahuaton carniro pomon chiniquën pihuipiso' natanpi. Ina natanatona', ya'ipi israiro'sa ya'huëpique pa'yanpi. Pa'yanatona ropa ropatapi. ¹⁷Napohuachina, Moisésëri israiro'sa ya'huëpi quëran ocoirin. Ocoirahuaton, Yosë nacapicaiso marë' motopi nanimarin'pa' quëparin. ¹⁸Pën huáncana Yosë o'marin. Conainta panca orno pochin tomontárin. Panca ocohua pa'ninso

pochachin, ya'ipi motopi nacon nacóntarin. ¹⁹Carniro pomon pihuipisonta', chini chiniquën yacana'piarin natanpi. Moisésëri nontohuachina, Yosëriso huira tēnëntërinso pochin a'panirin.

²⁰Sinioroso' o'maton, Sinai motopi hui'nimotën'pa' nohuaraimarin. Ina quëran inatopa panantacaso marë', Moisésë përaantarin. Napotohuachina Moisésë nanpëantarin. ²¹Inaquë Yosëri itaantapon:

“Pa'mantaton israiro'sa sha'huitomantaquë': ‘Ama Sinioro yanicatoma', hui'shapiso na'huëtocosohuë'. Ina na'huëtohuatamaso', na'con na'conquëma chiminapoma', itëquë'. ²²Corto hua'ano'saichin noya ya'cariarinaco. Napoaponahuë', inahuanta casáchin yonquaiinaco huarë' napoapi. Ama chiminacaiso marëhuë' inapocaiso ya'huërin, itërin. ²³Napotohuachina Moisésëri itapon:

—Israiro'saso', nani nitotopi. Quëma camaitëranso chachin motopi nanimarinquë nani hui'sharai ni'ton, co ina aquëtë huë'sapihuë',” itërin. ²⁴Itopirihuë Siniororiso' itaantarin:

—Onpopionta pa'maquë'. Ina quëran Aaron quëntaquë'. Israiro'saso', co hui'sharamaso na'huëtacaso ya'huërinhuë'. Co a'napita corto hua'ano'sa tëranta, huëntacaiso ya'huërinhuë'. Huëntahuachinaso', ata'huantarahuë, itërin.

²⁵Itohuachina, Moisésëso pa'marahuaton israiro'sa ya'ipi sha'huitomarin.

Shonca nanan pënëntërinso'

20 ¹Yosë chachin pënëntaton naporin:

²“Ca Sinioroco hua'anëntaranquëma'. Iquipitoquë chiniquën asacatopirinenquëmahuë', nani ocoiranquëma huachi. Apira noya natëamacoso marë' sha'huichinquëma natanco'.

- ³ Casáchin Yosëco ni'to, casáchin chinotoco.
- ⁴ Ama manta nonanpiso' nicatoma moshacosohuë': Inápaquë ya'huërinso', isoro'paquë, acoporokuë, marëquë, co inaquëpita ya'huërinso nonanatoma', moshacamaso ya'huërinhuë'. Ama manta mamanshi chinotocosohuë'.
- ⁵ Ama monshorahuatoma inapita moshacosohuë'. Ama pi'pian tëranta chinotocosohuë'. Casáchin Sinioroco ni'to, a'pi-tëranquëma'. Co natëhuatamacohuë', ana'intaranquëma huachi. Hui'namapita, shiparimapita, hui'nama shinpi-taquë huarë' ana'intarahuë'.
- ⁶ Nosoroatomaco pënënanquë-masopita natëhuatamaso nipirinhüë', carinquëmanta nosoroaranquëma'. Shiparimanta nosoroarahuë. Huaranca shimapita huënton ya'huëaquë huarë' nosoroato catahuarahuë'.
- ⁷ Ama topinan quëran chinotocosohuë'. Topinan quëran chinotohuatamaco, oshahuana-rama'. Ma'sona sha'huihuatama', ama nonpinatoma': 'Yoscoarë', tocosohuë', ana'intotënnquëma'.
- ⁸ Nani simana a'na tahuërira' yonquiamacoso marë' chinotoco.
- ⁹ Saota tahuëri noya sacatoco'.
- ¹⁰ Tahuëririnquëso napoaponahuë', ca yonquiamacoso marë' chinotarama'. Co naporoso sacataramahuë'. Co hui'namapita tëranta sacatarinhüë'. Piyapinëmapita, pë'tahuanëmapita inapitanta co

sacatacaiso ya'huërinhuë'. Co nisha piyapiro'sa tëranta', yacaparimasopita asacataramahuë'.

- ¹¹ Saota tahuëri quëran ya'ipi acorahuësopita tënirahuë. Inápaquë, isoro'paquë, marëquë, inaquëpita ya'huërinso tënirahuë. Tahuëririnquë chinotërahuë. Napoaton, ina tahuëri noya nicato, chinoto tahuëri acorahuë: Naporo tahuëri chinotatoma', casáchin yonquico.
- ¹² Tatama noya nicatoma natëco'. Mamamanta natëco'. Natëhuatama', na'con catahuaranquëma'. Canaan no'pa' quëtohuatënnquëma', hua'qui inaquë noya ya'huarama'.
- ¹³ Ama piyapi tëpacosohuë'.
- ¹⁴ Nimapatama', ama nitëhuanan-pitocosohuë'.
- ¹⁵ Ama manta ihuatocosohuë'.
- ¹⁶ Ama piyapi nonpinapicosohuë'.
- ¹⁷ Ama a'napita ma'shanën noyapatocosohuë': Sa'ina', piyapinënapita, toronëna', moranëna', inapita co noyapatamaso ya'huërinhuë'. Co ma'shanëna tëranta noyapatamaso ya'huërinhuë', itërin Yosëri israiro'sa pënënaton.

Israiro'sa pa'yanpiso'

¹⁸ Noninso', huiratërinso', carniro pomon pihuiipiso', inapita natanahuatona', israiro'saso' pa'pi të'huatopi. O'cori', pën, conai', inapitanta quënanatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'yanatona co nohuantopihüë' ya'caritacaiso'. ¹⁹Napoaton Moisésë, itopi: —Ama huachi Yosëso nonchincoisohüë'. Chiminpatoi. Quëmari natanaton sha'huitocoi natëi, itopi.

²⁰—Ama pa'yancosohué', Yosé o'marin tēniinquēmaso marë'. Ina pochin ya'notērinquēma', ina tē'huatatoma ama oshahuanamaso marëhuë', itērin.

²¹Israiro'saso', aquēranchin notēapi. Naporo' Moisésēso', Yosé noninso' natanacaso marë' chitoro yara yarāchin nininquē ya'conin. Inaquē piyapi'sa sha'huitacaso marë' Yosēri nani ma'sha pēnēnarin.

**Onpoinsona artaro
nicacaso' sha'huirinso'**

²²Siniorori, Moisésē itapon: “Apira sha'huitaranquēnsō', israiro'sa sha'huitēquē': ‘Nani inápa quēran nontēranquēmaso' natanama'. ²³Ama mamanshi ca pochin chinotamaso marë' nicosohué'. Oro, prata, co inapita quēran nicacaso ya'huērinhué'. ²⁴Chinotamacoso marë' artaro yanipatama', no'pa quēran nico'. Inaquē oshanēma marë' pē'tahuanēma' tēparamaso', ya'ipi ahuiquitoco'. Nanan anoyatērēhuaso marēnta tēparamaso', inaquē chachin pi'pian ahuiquitoco'. Insēquēsona chinotamacoso huayonahuēquē inapohuatama', noya ni'saranquēma'. O'marahuato, nani ma'sha ninamaquē catahuamiataranquēma'. ²⁵Na'pi quēran yanipatamaso', ama patētopinan na'pi quēran nicosohué'. Hua'naquē na'pi patētohuachinara, co huachi artaro marë' noyahuë'. ²⁶Naporahuaton, ina nipatama', ama nanpēnahuan nicosohué'. Piyapi'sa máquēma tēranta co noya imotēramasohué' ni'chinquēma', tēnin,' itēquē',” itērin.

Yosé israiro'sarë' anoyatērinso'

24 ¹Ina quēran Siniorori, Moisésē itapon:

—Naquēranchin Aaronë'quēn nanpēntaquē'. Iporaso' hui'ninpitanta huēnta'ina'. Natapo, Apio, inapita

huēnta'ina'. Naporahuaton canchisē shonca Israiro ansiano'santa', quēntaquē'. Iso Sinai motopiquē nisarahuë ni'ton, huēntaco'. Inahuaso napoaponahuë', ama co'chachin ya'cari'inacosohué'. Aquēchamiachin isonatona', no'paquē huarë' monshopi quēran chinochinaco. ²Quēmasáchin ya'cariarancoso'. A'napitaso quēmarë' huēntaponahuë', aquēmiachin quēran chinotarínaco. A'napita israiro'santa', co imaquintainēno ya'huērinhué', itērin.

³Napotohuachina Moisésēso', pa'sahuaton ya'ipi Yosé camaitērinso', israiro'sa sha'huitoonin. Ina natanahuatona':

—Noyapa'. Ya'ipi Yosé camaitērinso nisarai, itopi.

⁴Ina quēran Yosé pēnētērinso' ama naniantacaiso marëhuë' ya'ipi ninshitērin. Tahuērinqüē a'cayan capayatahuaton, motopi nanimarin'pa', a'nara artaro ninin. Naporahuaton shonca cato na'piro'sa', Yosé marë' ahuanirin. Shonca cato huēnton israiro'santa ya'huērini'ton, inanapo ahuanirin. ⁵Ina quēran caraya Israiro hui'napi'sa camairin tororo'sa Yosé marë' tēpacaiso'. Nani tēpahuachinara, a'naquēnsō artaro aipi oshanēna marë' ya'ipi ahuiquitopi. A'naquēonta', pi'pian ahuiquitopi. Inaso nanan anoyatopiso marë' itopiso'. ⁶Tororo'sa tēpapiso' huēnainēn mapi. Inaso' Moisésēri, napoinchin tasono'saquē manin. Napoinchinso nipirinhué', artaro aipi ta'satērin. ⁷Ina quēran, Yosērë' anoyatopiso quirica chiníquēn nontērin. Ya'ipi israiro'sa natanacaiso marë' naporin. Nani natanpachinara: —Ya'ipi cancanēhuëi quēran Sinioro camaitērinso natēarai, topi.

⁸Naporo' Moisésēso', tasono'saquē huēnai' ya'huērinsō', manin. Masahuaton, ya'ipi israiro'sa ta'satērin. Nani ta'satohuachina itapon:

—Iso huënai' pa'nin ni'ton, Yosë canpoarë' anoyatërinso anitotërinpoa'. Ina marë' nanamën ninshitërahüeso' nani sha'huitëranquëma'. Ina natëhua-tëhua', Yosë noya ni'sarinpoa', itërin.

⁹Ina quëran Moisésë, Aaron, Natapo, Apio, inapita motopi'pa' pantapi. Canchisë shonca ansiano'santa', inatohua pantapi. ¹⁰Inaquë panta-huachinara, Israirori chinotërinso Yosë chachin quënanpi. Noyápiachin nininquë to'quëtërin. Sapiro na'pira'hua huënaratërinquë pochin to'quëtërin. A'ninquëchin pi'iro'të pochin ya'norin. ¹¹Yosë chachin nicaponaraihuë' isopita hua'ano'sa co chiminpihuë'. Yosërë' anoyatopiso yonquiatona', ca'pi, o'opi, napopi. Ina quëran naquëranchin nohuaraimantapi.

Moisésë motopiquë paantarinso'

¹²Siniorori Moisésë itaantapon:

—Iso Sinai motopiquë nisarahuë ni'ton, huënantaton ninaco. Inaquë cato na'pitëa'hua quëchinquën. Inaquë pënëntërahüeso', camaitërahüeso', inapita nani ninshitërahüë. Ina quëran israiro'sa a'chintarama', itërin.

¹³⁻¹⁴Itohuachina Moisésëso', Cosoirë chachin pacacaiso marë' huanipi. Naporo ansiano'sa itapon:

—O'ma'huai huarë' isëquëranchin ninatacoi. Aaron ya'huëarin. Orinta ya'huëarin. Inapita ya'huapi ni'ton, catahuarinquëma'. A'naquëma nanan ya'huëtohuachinquëma', inapita sha'huitoco catahuainquëma anoyatoco', itërin. Inapo sha'huitahuaton cato chachin motopi'pa' pantapi. ¹⁵Moisésëso motopi huancorintë Cosoi acarahuatón, inaora pantarin. Pantápaton pomsontarin. Naporo' chitorori ya'ipi noyá imotërin. ¹⁶Sinioro huënaráchin

huënaráchin a'pininso', Sinai motopi a'pintimarin. Saota tahuëri chitorori imotërin. Tahuërininquëso', Siniorori Moisésë përarin. ¹⁷Israiro'santa', Sinioro huënaráchin huënaráchin a'pininso', quënanpi. Panca pën nënëhuachina, ma'sha a'naroáchin ahuiquitërinso pochin motopi hui'nimotëinquë ya'norin. ¹⁸Moisésëso chitoro i'copirinquë ya'conahuaton, motopi hui'nimotë'n'pa' pantarin. Catapini shonca tahuëri tashirë chachin inatohua ya'huëarin.

Mamanshi moshapiso'

(Deuteronomio 9.6-29)

31 ¹⁸Sinai motopiquë Siniorori nani ya'ipi Moisésë sha'huitohuachina, cato na'pitëa'hua quëtërin. Ina na'pitëa'huaro'saquë, inaora chachin pënëntërinso nanan ninshitërin.

32 ¹Israiro'saso Moisésë hua'quirinso ni'sahuatona', Aaron paahuapi: —Moisésë Iquipito quëran ocoipirincoihuë'. ¿Intohuaso pa'mara? Co nitotërahüë'. Napoaton catahuaincoiso marë', mamanshi nitocoi, itopi.

²—Sa'ama', hui'namapita, inapita oro quëran pë'tëhuëratë nipiso' pë'tënpi. Ina nipachin ma'parahuatoma quëshico, itërin Aaroni.

³Napotohuachina ya'ipiya quëran quëpatopi. ⁴Aaronso' ina masahuaton, asoquirin. Nani soquihuachina hua'natëquë sacataton, toroa'huaya nonanin. Tënihuachina ya'ipiya quëran nonca topi:

—¡Iso mini yosënënpoa Iquipito quëran ocoirinpaso!' topi.

⁵Ina ni'sahuaton Aaronso', toroa'huaya nonaninso' notënanquë artaro nitërin. Nani tënihuachina chiniquénon sahuation sha'huirin:

—¡Tashiraya Sinioro marë' pita niahua!' itërin.

⁶Tahuëririnquë tashíramiachin capaya-tahuatona!, pë'tahuaros'a tēpapi. Oshanëna marë' itopisoso!, ya'ipi ahuiquitopi⁶. Nanan anoyatopiso⁶ marë' itopisonta tomaquën ahuiquitopi. Inaporahuatona coshatopi. Coshatatona!, o'osapi huachi. Naporapi quëran caniaritopi a'naratipita co noyahuë' nicatona!, capa cancantacaiso!. ⁷Ina nicaton Sinirosos' Moisésë itapon:

—Nohuaramarahuaton, piyapi'sa nimaquë'. Inapitaso' Iquipito quëran ocoipiranhuë', co natëtonacohuë' nitapicananpi. ⁸Pënënahuësopita naniantatona!, a'naroáchin pëshonpi huachi. Oro asoquirahuatona moshacaiso marë', toroa'huaya nonanpi. Ina chinotacaiso marë' pë'tahuanëna tēparahuatona!, ahuiquitopi. Nani chinotahuatona!: “¡Iso mini yosënënpoa Iquipito quëran ocoirinoaso!” toconpi, itërin.

⁹Ina tosahuaton, taantarin:

—Israiro'sa ni'sápato: Tēhuënychachin inapitaso!, co natantochináchinhuë' cancantopi, tēnahuë. ¹⁰¡Ama manta tēquësohuë'. Isopita pa'pi ano'huitërinaco ni'ton, apiramiachin tiquichina'li topirahuë! Inapita tiquirahuato, quëma shiparinpita quëran noya noya nacion ocoiarahuë, itërin.

¹¹Moisésëso napoaponahuë', noyasha nontaton Sinirosos' itapon:

—Ama Sinirosos' napotëquësohuë', chiniquën nanantaton nani Iquipito quëran israiro'sa ocoiran. ¹²Inapita ata'huan-tohuatan, iquipitoto'sa pinosarinquën: “Yosëso israiro'sa co quë'yarinhue'. Napoaton motopiro'sa parti ata'huantacaso marë', isëran ocoirin, tosapi. Ina ni'ton, ahuantëquë'. Ama inapita ma'sha onpotëquësohuë'. ¹³Piyapinënnpita: Apraan, Isaco,

Cacopo, inapita yonquiaton shinpita nosoroquë'. ‘Caso Yosëco ni'to, catahuanquëma'. Shiparinpita tayora nápo na'apon. Iso no'pa chachin inapitari hua'anëntomiata-pona!, itëran. Ina yonquiquë’, itërin.

¹⁴Ina natanaton, Sinirosos' co huachi nohuanterinhue' piyapinënnpita ma'sha onpotacaso!. ¹⁵Ina quëran Moisésë o'marin. Na'pitëa'huaro'saquë ninshitopinan Yosë pënëntërinso' quëmarin. Ina na'pitëa'huaro'saso!, cato quëran chachin ninshitopinan. ¹⁶Inaso na'pitëa'huaro'sa!, Yosëri chachin taparahuaton, ninshitërin. O'mananguë Cosoi marimantarin.

¹⁷Noncaropiso' natanahuaton, Cosoiso Moisésë itapon:

—¡Israiro'sa chiniquën noncarorapi! ¿Quira nisamarai ti? itërin.

¹⁸—Ahuëtatona canatohuachinara, co ina pochin cantapihuë'. Canahua-chinaranta!, co ina pochin na'nëpihuë'. No'pitona naporapi caso natanahuë, ténin Moisésë.

¹⁹Nani ya'caritohuachina, toroa'hua nonanpiso!, nansapiso!, inapita ni'quimarin. Pa'pi no'huitaton, na'pitëa'huaro'sa motopi nanimarin'pa'

⁶32.6 Ya'ipi ahuiquitopi topachinara: Co capacaiso marë' anpiatona napopihuë'. Oshanëna inquicaiso marë' inapopi. ⁶32.6 Nanan anoyatopiso marë' topachinaso!: Tomaquënáchin pochin ahuiquitopi. Noshinënso' ca'pi.

tè'yatahuaton, pa'paarin huachi. ²⁰Ina quèran toroa'hua nonanpiso' masa-huaton pènquè tè'yatèrin. Naporahuaton pè'sanin. No'mo no'moshin nipachina, i'què opoitèrin. Nani opoitohuachina, ina i'sha o'ocaiso marè' israiro'sa camairin.

²¹Ina quèran Aaron itapon:

—¿Ma'ta onpotèrinquèn isopita ni'ton, mamanshi nicaton napoin aoshahuanan? itèrin.

²²—Ama iya no'huitèquèsuhuè'. Israiro'sa co noyahuè' cancantopiso', nani nitotèran. ²³⁻²⁴Huècapairahuatonaco: “Moisèsè Iquipito quèran ocoipirincoihuè', ¿Intohuaso pa'mara? Co nitotèraihuè'. Napoaton catahuaincoiso marè', mamanshi nitocoi,” itèrinaco ni'ton: “Oro ya'huètohuachinquèma', quèshico,” itèrahuè. Ina quèran quèpachinara pènquè tè'yatèrahuè, tè'yatohuatèra ¡Iso toroa'huaya pipirin! toconin.

²⁵Moisèsèri ni'pirinhuè', israiro'saso no'pitona', a'naratipita pa'pi co noyahuè' nisapi. Aaroni atèhuèrin ni'ton, inimiconènpitari tèhuayatochináchin nisapi. ²⁶Napoaton, ya'huèpique' ya'conpitaquèchin huanirahuaton, chiníquèn pèratèrin:

—¡Sinioro natèhuatama', huèntaco isèquè! ténin.

Napohuachina, ya'ipi nihuiro'sari paapapi.

²⁷—Naporin Sinioro, chinotèrèhuaso': “A'naya a'nayanquèma sahuèninèma maco'. Paantarahuatoma', israiro'sa co noyahuè' nisapiso', ahuèconco'. Ya'huèpique' ya'contahuatoma', tèpara'piaco'. Iyama nisapirinhuè' tèpaco'. Amiconèma', niyacaparamaso', inapitanta tèpaco',” ténin, itèrin Moisèsèri.

²⁸Napotohuachina, ana'intacaiso marè' nihuiro'sa pa'pi. Cara huaranca quèmapi'sa pochin tèpapi. ²⁹Naporo' Moisèsèri itapon:

—Ipora quèran huarè' Yosè catahuamiatèrinquèma huachi. Iyama nisapirinhuè', ana'intèrama'. Hui'namanta napotèrama'. Co noyahuè' nipiso marè' ana'intèrama ni'ton, Yosè nanan quètèrinquèma ina marè' sacatacaso', itèrin.

³⁰Tahuèririnquè Moisèsèso', ya'ipi israiro'sa amatahuaton itapon:

—Canpitaso panca tèhuèatoma oshahuanama'. Iporaso' naquèranchin Sinioro ya'huèarinquè paanta'huaso ya'huèrin. Oshanèma marè' nontonta'i, taponayainquitápirinquèmahuè', itèrin.

³¹⁻³²Inapoaton naquèranchin Moisèsè motopi'pa' panantarin. Inaquè Sinioro nontaton itapon:

—Tèhuèenchachin piyapinènpita oshahuanpi. Mamanshi oro quèran nicatona moshapi ni'ton, oshahuanpi. Ina nipirinhuè', oshanèn inquitaton, nóya niantaquè'. Co'so' yainapotohuatanhuè', nininèhuè quiricanènuquè' ninshitèranso' tapiquè', itèrin.

³³⁻³⁴—Insosona tèhuètatonco oshahuanpachin, inasáchin quiricanènuè quèran tapiarahuè. Napoaton pa'maquè'. Sha'huitèranquènso' no'paquè israiro'sa quèpaquè'. Anquèninènuè a'notarinquèn no'tèquèn pacacaso marè'. Napoapona-huè', ana'inta'huaso tahuèri nanihuachin, ana'intarahuè. Co noyahuè' nipiso marè' no'tèquèn ana'intarahuè huachi, itèrin.

³⁵Ina toshuaton, Siniorori israiro'sa ana'intèrin. Toroa'hua Aaroni nonaninsos' moshapi ni'ton, chiníquèn canio tè'lyanantèrin.

^f 32.31-32 *Quiricanènuè topachina*: Nanpipisopita nininèn acotèrinso yonquiaton naporin.

^g 32.31-32 *Tapiquè topachina*: “Pahuanpirinhuè chimina'huaso', chimincha'in huachi,” ta'ton naporin.

Naquëranchin paantapiso'

33 ¹⁻²Siniorori naquëranchin
Moisësë itaantarín:

—Israiro'sa Iquipito quëran nani ocoiran. Iporaso' no'pa' quëta'huanquëmaso' nininquë quëpaquë huachi. Inaquëso', co manta pahuaninhuë'. Nani Apraan, Isaco, Cacopo inapita sha'huitërahuë shinpita ina no'pa' quëta'huaso'. Ina marë' anquëninëhuë a'pararahuë no'tëquën pacacamaso marë' a'notarinquën. Inaquëso', canano'sa', amororo'sa', itiro'sa', huirisiro'sa', iporo'sa', quiposoro'sa', inapita ya'huëapi. Ya'huëapirinahuë', cari ocoiarahuë. ³⁻⁶Napoaponahuë', caso co israiro'saro'co pa'sarahuë'. Inapitaro'co pa'patoso', co natëtochináchinhuë' cancantopi ni'ton, huancopi tiquihuato. Iporaso' oro quëran nitapapisopita ocoi'ina'. Ina piquëran yonquiarahuë ma'sona onpota'huaso', ténin Yosë, itëquë', itërin.

Ina natantatona', israiro'sa panca sëtopi. Chiníquën Yosëri pënënin ni'ton, sëtopi. Naporahuaton nitapapisopita Sinai motopi quëran huarë' ocoirahuatona', co huachi pë'pëpihuë'.

Yosë nontacaiso marë' në'mëtë pëi ya'huërinso'

⁷Moisësëri Yosë nontacaiso në'mëtë pëi masahuaton, ya'huëpiso aquëchamiachin, ótënconin. Ina në'mëtë pëiso' nohuitaton itapon: “Yosë nontacaso në'mëtë pëi',” itërin. A'naquën Yosë nontacaso nohuantohuachina, inaquë pa'sarin. Inaso napotëranquëmaso chachin, ya'huëpiso' aquëcha acopi.

⁸Moisësë inatopa pa'pachina, ya'ipi israiro'sa në'mëtë pëinëna ya'coanënaquë huanipi. Inaquë ya'conaquë huarë' notërapi. ⁹Moisësë inaquë

ya'conaton Yosëri' ninontahuachina, chitoro naporopi nininso yaporitimarin. Yaporitimaton ya'coanaquë chiniimarin. ¹⁰Israiro'saso', chitoro ya'coanaquë chinirinsó ni'pi. Ina ni'pachinara, a'naya a'naya ya'coanënaquë isonahuatona Yosë chinotopi.

¹¹Yosëso Moisësë yanontohuachina, inaora chachin nontërin. Nipayarëhuaso' nontëresó pochin ninin. Nani ninontohuachinara, Moisësëso ya'huëpiquë huëantarín. Piyapinën Cosoi itopisoso nipirinhuë', co onporonta ina quëran pipichininhuë'. Cosoiso', Non hui'nin. Naporo' inaso', co sa'ayátërarinhuë'.

Moisësë Yosë pinëinchin quënantërinso'

¹²A'na tahuëri Moisësëri, Sinioro itapon:

—Ni'quë Sinioro, israiro'sa quëpa'huaso marë' sha'huitopirancohuë', co caora nanitërahuë'. Naporahuaton co sha'huitërancohuë', inë'cosona paca'huaso'. Napoaponahuë', nani sha'huitëranco natërancoso'. Napoaton: “Nosororinquën,” itëranco. ¹³Tëhuënchachin napohuatan, yonquiransopita anitotoco. Ina nitotohuato, noya noya natëaranquën. Israiro'saso', quëma piyapinënpita. Ama ina naniantëquësohuë', itërin.

¹⁴—Carinquën chachin ca'tanaranquën ni'ton, sano cancantaran, itërin Siniorori.

¹⁵Napoaponahuë', Moisësëso taantarín: —Co'so' quëma chachin ca'tanpatancoihuë', isëquëranchin quëparichi.

¹⁶Quëma chachin ca'tanpatancoi, ya'ipi iso parti ya'huëpisopita, nohuitarinacoi. Piyapinënpitacoi nicatoi nishatëraisonta nitotapi. Inapotohuatancoi, naporo huarë' co a'napita naciono'sa pochin nisaraihuë', itërin.

¹⁷—Natêranco ni'ton, nosororanguên. Napoaton ca'tanaranquêma', itêrin Yosêri.

¹⁸—Quêmaso', huênaráchin huênaráchin ya'noran. Napoaton co napion yani'nanquên. Ni'inquên topirahuê, itêrin Moisésêri.

¹⁹—Noya ni'nahuêsopita nosoromia-têrahuê. Napoaton na'huêtohuatênquên, noya noya ninahuêso ni'saran. Naporo' nininêhuê sha'huirahuê. Caora nohuanto piyapi'sa nosororahuê. Co noyahuê' nipirinahuê', nosoroato catahuarahuê. ²⁰Napoaponahuê', ya'pirahuêso co ni'saranhuê'. Inso têranta ni'pachinco chiminapon, itêrin Yosêri. ²¹Ina quêran napotaantarín:

—Ni'quê', ca pirayan a'nara natêtê ya'huêrin, inaquê huaniton ninataquê'. ²²Huênaráchin huênaráchin ya'noto na'huêtásênquên chachin, ina natêtê nanintêrinquê, acoaranquên. Naporahuaton imirahuê quêran ina nanin pa'copitarahuê. ²³Nani na'huêhuato, imirahuê chi'huincatarahuê. Naporo pinêhuêíchin ni'saran. Ya'pirahuêso nipirinhaú', co ni'caso ya'huêrinhuê', itêrin Yosêri Moisésê nontaton.

Nasha quêran ninshitaantarínso'

34 ¹Siniorori, Moisésê itaantapon: —Cato na'pitêa'huaro'sa i'hua pa'paaransopita pochachin tapaquê'. Inaquê i'hua ninshitêrahuêso pochachin ninshitaantarahuê. ²Nani tapahuatan, iso Sinai motopiquê chachin, tashiraya tashíramiachin huênantaquê'. Hui'nimotênquê carinquên ninaranquên. ³Napoaponahuê', quêmaoraíchin huêntaquê'. Naporahuaton ama insonta isêquê huêntainsohuê'. Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', co inapita têranta coshatai marê' huêntacaiso ya'huêrinhuê', itêrin. ⁴Siniorori napotihuachina, Moisésêso cato na'pitêa'hua taparin. I'hua pa'paarinsopita pochachin acorin.

Inapita masahuaton, tahuêrinqüê tashíramiachin Sinai motopi'pa' nanpêontarin. Siniorori camairinso chachin ninin. ⁵Nani pomosontahuachina, Sinioroso chitoroquê yaporitii-marín. Inaquê Moisésêri' niquênanpi. Naporo Sinioroso', onpopinso na'ninso sha'huirarin. ⁶Moisésê na'huêtapon pochin chiníquên nonsarin:

—¡Caso Sinioroco! ¡Caso Sinioroco! Caso Yosêco noyápiachin cancantêrahuê. A'naroáchin yanosorotêrahuê. Co a'naroáchin no'huitêrahuê'. Piyapinêhuêpita nosoromiatêrahuê. No'têquênáchin nonahuê. ⁷Piyapinêhuêpita nosoroato, huaranca shinpita huênton ya'huêaquê huarênta', co nisha cancantarahuê'. Co noyahuê' nipirinahuê', oshanên inquitato nanan anoyatêrahuê. Co natêtochináchinhuê' cancantatona oshahuanpachinaranta', inapotêrahuê. Napoaponahuê', insosona têhuêhuachin, onpopionta ana'intarahuê. Hui'ninpita, shinpita, inapitanta ana'intarahuê. Shinpita hui'ninaquê huarênta ana'intarahuê, ténin. ⁸⁻⁹Ina natanaton, Moisésêso isonin quêran no'paquê huarê' monshorin. Monshorahuaton, Sinioro chinotêrin. Napotahuaton itapon:

—¡Ai Sinioro! Têhuêenchachin nosorohuatancoso', ca'tancoi. Têhuêenchachin piyapinênpita co natantochináchinhuê' cancantopi. Napoaponahuê', ya'ipi co noyahuê' nicatoi oshahuanaiso', inquitatoncoi nanan anoyatocoi. Nanan anoyatatoncoi piyapinênpita pochin ni'coi huachi, itêrin.

Naquêranchin anoyatopiso'

(Deuteronomio 7.1-5)

¹⁰Ina quêran Siniorori napotaantarín: “Noya natanquê sha'huichinquên. Ya'ipi isirairo'santa noya nataina':

Naquëranchin canpitarë'co anoyata-
rahuë. Catahuatënquëma', ma'sha pa'pi
huëhuëpiro nininsopita a'noarahuë. Co
inso nacionquë tëranta', isoro'paquë ina
pochin ni'chinpihuë'. Ya'ipi piyapi'sa
insëquësona pa'namaquë, ca Sinio-
roco nanitaparahuëso' ni'sapi. Canpita
catahuatënquëma', pa'pi huëhuëpiro
nininsopita a'noarahuëso', ni'sarama'.

¹¹ Ya'ipi ipora camairanquëmasopita
natëco'. Inapohuatama', amororo'sa',
canano'sa', itiro'sa', huirisëro'sa',
iporo'sa', quiposoro'sa', inapita të'ya-
tarahuë. No'panëna matamaso marë'
inapitaso napotarahuë.

¹² Ama inapitarë'quëma anoyatoco-
sohuë'. Inapitarë'quëma nipayahuata-
maso', anishacancantarinënquëma'.

¹³ Artaroro'sa mamanshi chinotacaiso
marë' nipiso', ohuatoco'. Na'pirosanta',
nararo'santa chinotopisopita, pa'qui-
ra'piaco'.

¹⁴ Ama mamanshi chinotocosohuë'.
Caso Siniroco pa'pi a'pitëranquëma'.

¹⁵ Inatohua ya'huëpisopitarë'quëma',
ama ma'sha marë' tëranta anoyatoco-
sohuë'. Mamanshinëna moshacaiso
marë' ma'sha tëpapiso' ca'patotama'.

¹⁶ Ni'cona hui'nina canpita hui'nama
acoantohuachina'. Inapohuachinso',
inahuaso mamanshinëna moshaso',
hui'namanta moshapatapona'.

¹⁷ Ama onporo tëranta hua'na asoqui-
rahuatoma', mamanshi nicosohuë'.

Nani pi'iquë pitaro'sa na'huëcaiso ya'huërinso'

¹⁸ Pan co ahuëpocatopinanhüë' capa-
caiso pita, na'huëco'. Ina tahuëri'sa
canqui huachina, sha'huëtëranquëmaso
chachin nico'. Canchisë tahuëri pan co
ahuëpocatopinanhüë ca'sarama'. Ina

pitaso', apipo^h yoquiquë na'huëarama'.
Naporoyoqui Iquipito quëran pipirama
ni'ton, naporo na'huëco'.

¹⁹ Hui'nama quëmapia'huaya paninan-
tëramaso', caquën nisarin. Inapochachin
ohuacanëmanta', ohuicanëmanta',
chiponëmanta', ya'nan hua'huatopiso',
caquën nisarin. Quëmapi nipachin,
caquën nisarin. ²⁰ Mora ya'nan hua'hua-
ninso', quëmapi nipachin, ina ya'huë-
rënamën carniroa'hua quëtaramaco.
Chipoa'huahuë nipon quëtaramaco.
Co ina ya'huërenamën quëtohuata-
macohüë', nitohuëconotahuatoma'
tëpaarama'. Hui'nama paninantërinso'
ya'huërenamënta', ma'sha quëtamacoso
ya'huërin. Co insonta ina pitaquë topi-
namiáchin huëcacaso ya'huërinhuë'.

²¹ Saota tahuëri sacatarama'. Tahuë-
rinqüeso nipirinhuë', chinotarama'.
Sha'to tahuëri nisapirinhuë', chinotoco'.
Nitërinso' macamaso tahuëri nisapi-
rinhuë tëranta', chinotacaso ya'huërin.

²² Simanaro'sa pita itopisonta
na'huëco'. Naporoyoqui tahuëri'sa ya'nan
trico cayarinso manamaso', quëta-
ramaco. Naporahuaton nisha nisha
nitërinso' nanquiramaso' pitanta',
na'huëco'.

²³ Ya'ipi Israiro huënton quëmapi'sa',
nani pi'iquë cararo pitanëhuëpita
na'huëcaiso marë' ya'no'pona'. ²⁴ Cari
chachin ya'yoraninqüëmasopita
naciono'sa a'pararahuë. Napoaton
pancana hua'anëntarama'. Ina ni'ton,
nani pi'iquë cararo chinotamacoso marë'
huë'sarama'. Huë'patama', co insonta
no'panëma matiimaso yonquiapon-
huë'. ²⁵ Chinotamacoso marë' ma'sha
tëpahuatama', ama huënainën pan
ahuëpocatopinanhüë', a'nocosohuë'.
Naporahuaton pascoa coshoro marë'

^h34.18 *Apipo yoqui canpoa marëso'*: Pascoa yoqui tënëhua'.

ma'sha tēparamaso', ama tahuērinqüé capacaso marë' tapacosohuë'.

²⁶A'na tahuëri chinotamacoso pëi ya'huëapon. Naporo' sharo'sa ya'nän nitërinso' noya noyatërinso' ca marë' quëpaarama'.

Chipoa'huaro'sa ama a'shin sho'shoi-nënquë anpicosohuë', itërin Siniorori.

**Moisësë, Yosë pënëntërinso'pita
ninshitërinso'**

²⁷Ina quëran Siniorori Moisësë itaantarín: "Ya'ipi ipora pënënanquë-masopita ninshitëquë'. Canpitarë'co nani anoyatërahuë' ni'ton, ina na'con yonquiamaso ya'huërin," itërin. ²⁸Moisësëso naquëranchin catapini shonca tahuëri tashirë chachin, Siniororë' ya'huërärin. Co manta ca'ninhuë', co manta o'orinhuë'. Naporo' shonca nanan Yosë pënëntërinso' ninshitërin. Na'pitëa'huaro'saquë ninshitërin.

²⁹Ina quëran Moisësëso', Sinai motopi quëran nohuaraimarin. Cato na'pitëa'huaro'sa', Yosë pënëntërinso'pita ninshitërinso' quëmarin. Yosërë' hua'qui ninontopi ni'ton, ya'ipi ya'pirin huënaratërin. Napoaponahuë', co ina nitotërinhuë'. ³⁰Israiro'sari ya'pirin huënaratërinso' ni'sahuatona', panca pa'yanpi. Aaronta', pa'yanin. Napoaton të'huatatona', co yaya'caripihuë'.

³¹Moisësëso nipirinhüë', Aaron, Israiro hua'ano'sa', inapita përarin. Huënantahuachinara nontërin huachi. ³²Ina quëran israiro'santa ya'caritohuachinara, Sinai motopiquë ya'ipi Yosë camaitërinso'pita sha'huitërin. ³³Nani sha'huitohuachina, Moisësëso në'mëtërinquë nipa'copirayatërin huachi.

³⁴Napoaponahuë', Yosë nontacaso në'mëtë pëiquë ya'conpachina, nipa'copirayatërinso' ocoirin. Topinanaya Yosë nontërin. Nani pipihuachina,

ma'sona Sinioro camaitërinso', israiro'sa sha'huitërin. ³⁵Israiro'sari nirayahuachinara, Moisësë huënararayatërinso' ni'pi. Naporo' naquëranchin në'mëtërinquë nipa'copirayatantarín. Ina pochin pa'sárin. Yosë nontacaso në'mëtë pëiquë ya'conquë huarë', Yosë nontacaso marë' ocoiantarin.

**Yosë chinotacaso marë'
në'mëtë pëi otënpiso'**

40 ¹⁶Moisësë Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi nipachina, Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin. ¹⁷Iquipito quëran pipipiso', nani a'na pi'ipi nisahuaton a'na tahuërira' nizarin. Naporo', Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi otënpí huachi. ¹⁸Moisësëso', catahuarinsopitarë chachin Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi otënpí. Iso pochin otënpí: Sëchina huanitiinan nininsopita acora'piapi. Inaquë sënchinaro'sa ahuanira'piapi. Conëraro'santa acora'piapi. Ina quëran nontëro'santa achinpira'piapi. ¹⁹Ina quëran pëiso', në'mëtëquë'ton a'pëtopi. Ina aipi sha'huëtë quëran nipiquë imotaantapi. Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin.

²⁰⁻²¹Ina quëran pënëntërinso' nanan na'pitëa'huaro'saquë ninshitërinso' manin. Ina masahuaton Yosërë' anoyatopiso caposonën itopiquë po'morin. Ina aipi a'tanamën acotërin. Inapotahuaton quëpacaiso marënta', huëratëntaëchin naranënpita patorotopi. Ina quëran në'mëtë pëi acoana huancánachin aquëtë aconpi. Ina ya'copitai marë' tanónën në'mëtëquë pëi patonpi. (Ya'natiirin patoanaso', noya patoana itopi. Ina aquëtë nininsoso', noya noya patoana itopi.) Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin.

²²Ina quëran Moisësëso', ya'natiirinso patoanaquë misanta po'morin. Norti

parti quëran acorin. ²³Pan Yosë marë' acopisonta', misa aipi noyasha apanshinin. Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin.

²⁴Misa notënanquënta', sor parti quëran sël'parahuan nanparin acorin. Canchisë nanparin ya'huëtërinso'.

²⁵Inaquë acorahuaton, Yosë marë' nanparino'sa nininso' i'chinpitëra'piarin. Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin.

²⁶Artaroa'hua oro quëran nipisonta acorin. Ya'natiirinsö patoana tanónën në'mëtëquë patonpiso ya'cari', acorin.

²⁷Nani acohuachina, ina aipi yonarin pochin pimóchin nininso', Sinioro marë' a'përin. Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin.

²⁸Ina quëran, në'mëtë pëi ya'coananën pa'shintacaso marë', në'mëtë ótënin.

²⁹Ina quëran artaro ya'huërë' acorin. Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso notënanquë acorin. Inaso' artaro, ma'sha oshanëna marë' tëpa-huachinara, inaquë ahuiquitopiso'. Nani acohuachinara, naporo chachin inaquë ma'sharo'sa Yosë marë' ya'ipi ahuiquitërin. Naporahuaton arosë pochin nininsopitanta inapotërin. Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin.

³⁰Sha'huitëranquëmaso chachin Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso notënanquë, artaro acopi. Ina huáncana panca pantica acopi. Nani acohuachinara, inaquë i'sha ta'panpi.

³¹⁻³²Inaquë i'sha macatona', Moisésë, Aaron, Aaron hui'ninpita, inapita

hui'sëpi. Nipa'morantëpi, napopi. Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiquë yaya'conpachinara, inaporahuatona ya'conpi. Artaroquë Sinioro marë' ma'sha a'pëcaiso marënta ya'caritohuachinara, inapopi. Siniorori camairinso chachin ya'ipi ninin. ³³Tiquiapon pochin Moisésëso', Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso i'iratë', artarorë chachin pancana pairapirin. Ina pairapirinso ya'coanaquënta', pa'shintacaso marë' në'mëtë ótënin.

**Yosë chinotacaso marë'
në'mëtë pëi ótënpachinara,
chitorori imotërinso'**

³⁴Nani ya'ipi tënihuachinara, chitorori Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso', imotërin huachi. Yosë huënaratërinsona', ina acoana noyá a'pintërin. ³⁵Inaporin ni'ton, co Moisésë nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso'.

³⁶Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso quëran chitoro inápaquë niotëhuachina, ya'ipi israiro'santa në'mëtë pëinëna so'nanpi. Naporahuaton pacacaiso marë' tapatapi huachi.

³⁷Co chitoro inápaquë niotëhuachina-huë', israiro'santa co në'mëtë pëinëna so'nanpihuë'. Inaranchin inápaquë niotëquëcaso' ninapi. ³⁸Israiro'sa pipipi quëran chinopiquë canconai huarë' Sinioronta inapitarë' pa'sarin. Tahuëri nipachina, Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso aipi, chitoro quënanpi. Tashinta nipachina, ina chachin pën pochin huënaratërin ni'pi.